

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un jum. . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Num. de Duminică
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Num. de zi pentru Ro-
 mania și strălăutate pe
 un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Deák-Ferenc utca 20.
INSERTIUNILE
 se primesc la administra-
 ția.
 Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fr.
 Manuscrise nu se ina-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Inaintea lichidării.

Criza guvernamentală și parlamentară, în care ne găsim de atâta timp și al cărei sfârșit nu-l putem prevedea nici astăzi, produce tot mai mult impresia că *politica ungurească se află înaintea lichidării*, adică în stadiul unde ajung întreprinderile comerciale, cari s'au angajat în afaceri peste puterile lor și nu mai pot satisface îndatoririlor lor. Ca și comerciantul ușuratic, purtătorii politicii ungurești au uzat în măsură largă de mijlocul de a induce lumea în eroare atât despre situațiunea reală a țării cât și despre puterea lor. Francisc Deák și Iuliu Andrásy-tatăl, care a încheiat la 1867 transacțiunea cu Impăratul, sau au fost și ei de rea credință, sau nu și-au cunoscut poporul, pe care îl reprezentau. Sigur este că poporul unguresc n'a considerat dualismul, așa precum a fost el precizat la 1867, ca ținta aspirațiilor sale politice. Conducătorii poporului și-au zis atunci: nu putem obține astăzi mai mult, dar lucrul de căpetenie este să ajungem în șea, treaba noastră să fie cum vom călări.

Poporul unguresc a fost ademenit de conducătorii săi dela început cu promisiunea îndrăznească, că ei nu vor descăleca înainte de a realiza completa desfacere a Ungariei de Austria și independența desăvârșită a regatului.

Dovadă că dela început au fost hrănite aceste aspirațiuni nu numai de cei ce măr-

turiseau acest program pe față, ci și de cei ce se declarau aderenți ai transacțiunii dela 1867, sunt alegerile parlamentare. Este un fapt mai presus de orice discuție că guvernele dualiste, sau 67-iste poreclite și »liberale«, care au stăpânit țara aproape 40 ani fără întrerupere, nu s'au putut răzima nici odată pe alegătorii unguri. Colegiile electorale din părțile țării, unde poporul unguresc locuia în mase compacte, erau opoziționiste, și guvernul era silit să-și formeze majoritatea parlamentară în colegiile electorale ale naționalităților părăsite de alegătorii acestora din cauza pasivității lor politice sau a desorganizării lor.

La anul 1897, va să zică, 30 de ani după încheierea pactului dualiste, teritoriul țării locuit de unguri, cari cuprinde aproape jumătate din numărul total al alegătorilor, da el singur 112 deputați opoziționiști din 182 câți avea să trimită în cameră. Pentru guvern rămâneau numai 67 și din cronica electorală se știe cu ce mijloace au putut fi cucerite aceste cercuri. Conte Apponyi, faimosul ministru de astăzi, ar ști mai bine decât ori și cine să ne spună, precum o spusese la timpul său, cum au procedat guvernele de atunci în aceasta privință.

Guvernele »liberale« care au cârmuit țara aproape 40 ani, erau conștiente că nu reprezentă poporul maghiar și cu atât mai puțin pe celelalte popoare nemaghiare, pe care le striveau. Cu toate acestea ele au continuat a deține puterea, și poporul unguresc a suferit aceasta ocârmuire, fiindcă și miniștrii și majoritatea parlamentară măr-

strită nu făceau decât treburile opozițiunii.

O altă dovadă — dacă ar mai fi nevoie a dovedi un lucru dovedit — că transacțiunea dela 1867 a fost considerată de politicieni unguri numai ca un fel de arvună din prețul ce trebuie plătit complet mai târziu, este teoria »desvoltării transacțiunii«, inventată și susținută tot de faimosul Apponyi, care a și aplicat-o în practică tocmai la sine însuși, trecând în aplauzele selbatice ale obștei maghiare din tabăra șase-zeci-și-septiștilor în tabăra kossuthiștilor. Acest drum parcurs în ziua mare de unul din cei dintâi fruntași ai poporului unguresc, era drumul desemnat și pentru politica ungurească. Tabăra șase-zeci-și-septiștilor era o tabără radicală numai pentru ochii lumii, îndeosebi pentru ochii Impăratului; lumea și Impăratul să creadă că poporul maghiar, poate că și în tovarășie cu reprezentanții cumpătați ai celorlalte popoare nemaghiare, se află întransa.

Când va sosi momentul potrivit — așa glăsuiau ademenitorii — trecem cu toții în tabăra »noastră«. Poporul unguresc a dat crezământ acestor glasuri, cu atât mai mult, că asista la un fel de licitație, care avânta politica maghiară din an în an cu o treaptă mai sus spre ținta știută de toți.

Dar și îndelunga răbdare a împăratului a găsit o margine. Când conducătorii unguri au înțeles, că jocul lor nu mai are trecere la curte, și că ei au pierdut creditul, partidul »liberal« șasezeci-și-septist a dispărut ca o nălucă într-o singură noapte și

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Scrisori din Paris.

Impresii de teatru.

V.

Rând pe rând teatrele își deschid porțile, și se pregătesc pentru campania de iarnă, care se anunță foarte bogată și foarte bună, după reputația și trecutul autorilor, cari semnează operele ce vor forma repertoriul. La »Comedia Franceză« încet, încet se recompletează trupe și în curând, cam pe la începutul lui Octombrie ne vom afla în plină mișcare teatrală.

Așteptând nerăbdători, să împărțăm cetitorilor noștri impresiile ce vom culege, terminăm seria articolelor, cari s'au ocupat întru câțva și în linii generale numai de piesele în jurul cărora s'a făcut mai multă vâlvă, în stagiunea trecută. Închidem dar această serie cu analiza celor trei piese într'un act, cari formau, împreună cu »l'Ecran brisé« de Henri Bordeaux, cele patru opere într'un act ce consideram mai de seamă, în articolul trecut.

Știm că piesa într'un act este în teatru celace în literatură este nuvela față de roman.

Aceste piese au dat multora din autorii, cari au dispărut și celor ce există, ocazia să-și afirme talentul lor și să creeze adevărate cap d'opere. *Gringoire* a lui Bavoille, *Précieuses Ridicules* a lui Molière, *Une Visite*, alui Dumas-fils, *Le passant* și *le Luthier de Crémone* a lui François

Coppée, mare parte din proverbele lui Musset și în fine din orice trăiesc, *Le Stradivarius* a lui Max Maurey, *l'Anglais tel qu'on le parle* a lui Tristan Bernard, *la Paix chez soi* a lui Courteline, *Il était une bergère* a lui Rivoire și *l'Ecran brisé* a lui Bordeaux, sunt dovezi ce stau în picioare și cari întăresc afirmările noastre. După ce ne-am ocupat de piesa lui Bordeaux în articolul precedent ne vom ocupa în acesta de restul celor trei.

Dăm prioritatea aceleia care prin gingășia ei și prin farmecul versului și al poeziei ce exală, a trecut în repertoriul Comediei-Franceze și a făcut succesul unuia din cei mai subțili poeți ai generației ce se afirmă acum; — este vorba de *Il était une bergère* (a fost o ciobăniță). Este o poveste, un basm cu inel fermecat cu zână protectoare, cu palate în grădinile cărora păstorii se pot adăposti și unde prințesa pătrunde neînconjurată de nimeni. Este o banalitate, care, în mâna unui scriitor lipsit de talentul liric al poetului și de fantesia autorului lui *Chemin de l'Oubli* (Drumul uitării) — acel volum de versuri în care suferința poetului este tradusă în culori admirabile — ar fi rămas banalitate și n'ar fi obținut nici un succes.

Povestea e însă îmbrăcată în haina ce-i merge de minune, hlamida versului, ritmul și bogăția rimei, traducând o limbă de un colorit fin și cu o seamă de excursiuni în domeniul fantaziei, în cât basmul dă avânt se urcă și străbate, cu ușurința cu care autorul mănuește pana sa, în rândurile capurilor de operă de acest gen.

În parcul unui castel, al voevodului unui voi-

vodat din altă lume, stau, tolăniți pe iarbă verde la umbra unui tufan, *Silvain*, cioban, și cu îndrăgita-i păstoriță. Ce-și pot spune doi copii tineri, frumoși și inimile cărora săgeata lui cupidon a făcut loc amorașului, ce-și pot spune ei în astă grădină, printre ramurile căreia de abea mai pătrunde oboșită de atâta drum ultimele raze de soare, pentru a și lua rămas bun, căci e asfințitul, ce-și pot spune ei decât vorbe dulci de dragoste, jurăminte de vecinicie, verzi și dulcate, câte în lună și în soare și de cari am râde noi simpli spectatori de n'ar fi puse într'un cadru și într'o haină, cari ne fac să iubim cu îndrăgiiții împreună, locul în care se aflau și vorbele ce și spuneau; dar soarele a asfințit, seara se lasă peste ei și oboseala îi cupinde și înlănțuieți unul în brațele altuia pe covorul verde ce natura a pus la îndemâna fiecărui muritor, adorm somnul dreptilor, fericirea se citește pe fețele lor, și din gesturile și vorbele lor, în timpul somnului ne dăm seama că și în brațele lui Morfeu, ei tot unul la altul se gândesc.

Dar o poartă se deschide, și o Ileană Cosinzeană, cu păr de aur, cu ochi mari de peruzea, cu corpul mlădios și cu umbrel elegant își face apariția de după ea. — E princessa, fina unei zâne atotputernice, ce îi dăduse în dar un inel, căruia de fi cerea trei lucruri se îndeplineau, fi vor orice. — Tinără și frumoasă, ea nu simțise încă florii dragostei și era dornică de a se ști aleasă pentru ce, dorea libertatea, sinceritatea și vrea să cunoască și ast mare mister ce se chiamă: *iubire*.

Zărește pe păstor și păstoriță, cari sculați după

nici o urmă n'a mai rămas din tabăra, care ieri a format guvernele și majoritățile țării. Firește, ce era să și rămână din un fantom, din o formațiune artificială, susținută cu minciuna și cu corupțiunea. »Națiunea« a pus în fața împăratului pe Kossuth, noul cap al majorității parlamentare, drept răspuns la împotrivirea coroanei a permite »desvoltarea« transacțiunii. Poporul maghiar nu putea crede altceva, când fiul lui Ludovic Kossuth a trecut peste pragul Burgului din Viena, decât că se află acum în ajunul realizării tuturor aspirațiilor sale, hrănite neîncetat de conducătorii săi în decurs de aproape un secol, banca, și armata — toate naționale maghiare — au să pice acum dela sine ca poame coapte în poala mândrului popor, care așteaptă de atât timp cu nerăbdare să-și vadă țărișoara scăpată odată de epitropia Vienei.

Nu mai încăpea nici îndoială, că călăreții puși în șea la 1867 au știut cum să călărească și au călărit bine și sunt la țintă. Kossuth n'a părăsit Burgul imperial cu vama, banca și armata națională în buzunar, ci leocamdată numai cu un proiect de lege electorală nouă, ce împăratul îi dase lui pe drum.

Împăratul dorește înainte de toate să cunoască voința popoarelor sale și preinde ca reprezentanța națională să se constituie pe baza votului universal, așa suna solia adusă de Kossuth din Burgul dela Viena. Putea capul unui partid liberal radical, putea »națiunea«, care a luptat și sângerat pentru libertate, să refuze a conlucra la o operă de liberalism, inițiată de chiar împăratul? Putea să apară poporul unguresc în fața lumii mai conservator decât împăratul? Votul universal va fi pentru hegemonii maghiari o poamă acră, dar trebuie înghițită. Precum se știe în decurs de trei ani de zile ei însă n'au înghițit-o, ci au tot învățat-o când pe o parte, când pe alta și, tot cu rea credință, meșteresc la ea în fel de chipuri și moduri pentru ca oligarhia ungurescă să nu scape frânele din mână.

Kossuth cu ai săi calcula că împăratul, constrâns de forța împrejurărilor, va ceda

dacă nu pe alte terene cel puțin pe cel economic și va încuviința, fie și numai în principiu, banca națională maghiară. Conducătorii poporului u guresc ademenit văd și ei că desfacerea economică de Austria ar aduce mari pagube pentru țară, și nu stăruiesc atât pentru ca să o vadă realizată ci mai mult, pentru ca să nu-și peardă creditul și în jos, se nu străbată în masa poporului simțământul că politica ungurescă s'a înfundat și tot ce s'a clădit până acum, a fost clădit pe nisip și amenință cu prăbușire. De acest moment psihologic se feresc acum cu drept cuvânt toți conducătorii politici din Budapesta. Unii vor se amâne rezolvirea tuturor chestiunilor de controversă pe alte timpuri mai priincioase și acum să fie deslegată numai reforma electorală pentru a înlătura îndi poziția împăratului; alții cer ca să fie acceptată pentru acum banca comună, iarăși cu gândul de a satisface o dorință a împăratului, cer însă concesiuni »foarte mici și modeste« pentru a împăca cât de cât gloatele; alții s'ar mulțumi cu o promisiune principială a băncii pentru ca »poporul« să creadă că mergem înainte și nu înapoi, în schimb ei ar fi gata să voteze o lege electorală liberală și să satisfacă încâtva și pe naționalii — tot de dragul împăratului. În fond toate aceste moduri de scăpare ale conducătorilor politice maghiare se învățesc în jurul creditului lor, pierdut în sus și pierdut în jos. Împăratul să le mai întindă încă o dată mâna, să-i ridice, pentru ca poporul să nu rămână desamăgit și să se pomenească că clădirea spre care el cu atât drag privea, este suflată de vânt.

Impotriva desbinării naționale în Bucovina. Disidența deputaților Hormuzachi, Isopescu și Simionovici din partidul național român din Bucovina, este desaprobată în cercurile tot mai largi ale alegătorilor români.

În ziua de 11 Septembrie alegătorii români din comuna Rus-Manăstioara, adunată în întrunire publică, au votat două adrese, una de aderență, trimisă comitetului partidului național și alta adresată deputatului Hormuzachi exprimându-i se neîncredere și somându-l să demisioneze din mandatul său de deputat.

somn, își luau în vorbe dulci și pline de farmecul unei dragoste sincere, rămas bun.

Silvain, păstorul, își gătea și el desagi de plecare în dorul lenei și cu inima strânsă de durerea despărțirii, când se auzi chemat, o voce suavă și blândă îl făcu să se întoarcă și să întâlnească privirea rugătoare și plină de expresie a prințesei. Aci e o scenă delicioasă, autorul s'a întrecut și nu poate să existe în literatură mai viu dialog și mai colorat decât acesta.

Să mă iubești, îi spune prințesa; alegeți aiurea îi răspunde Silvain, eu îmi iubesc ciobănița, și după mai multe insistențe din partea celei ce ar fi putut ordona, pliclăsit îi spune că dragostea nu se comandă și că el pleacă. Se întoarce și înlătură în codru pe o cărare strâmtă ce-l ducea la căminu-i unde putea să se gândească la ea, la ciobănița lui.

Umilită prințesa de ăst refus, cere un prim favor, Zinei protectoare și vedem aiurit pe sârmanul Silvain că se întoarce, și uitase pe ciobănița și iubea pe prințesa. I-o spune și aceasta mulțumită îi promite să l ia la curte. O voce, e ciobănița, care se întoarce, îngrozită, a văzut un lup și i-a fost teamă și a venit lângă iubitu-i să o apere. Dar acesta îi spune că prințesa îi iubește, și că ea e iubită de el, dar când sâr-

mana copilă, crede în vrajă și în boală, de după un arbore ascunsă iese prințesa și-i confirmă vestea tristă prin care pierdea pe cel ce iubea.

Se va omorî, căci ea n'are ca prințesa, oameni de curte și paji să o distreze, ea n'avea decât pe ciobănașu-i iubit, și dacă l pierde ce se va face ea. Dar prințesa e bună și ziua e puternică, și a doua cerere va deslega pe păstorii de ciobănaș. Și acum indiferenți, ceice odinioară se iubeau își iau rămas bun și spun unul altuia vorba cari socot că nu le fac rău dar o lacrimă se scurge de pe ochii amândurora și prințesa înduioșată cere zinei prin a treia și ultima minune să le redea dragostea, ea îi va curuna și astfel și-a întrebuițat ea cele trei facultăți ale inelului pentru a învăța că în lume tot se poate comanda afară de dragostea.

Aceasta e piesa, aceasta e opera care ne-a făcut să trecem trei sferturi de oră într-o dulce și plăcută transportare într-o lume aievea, lumea basmelor. Și au aplaudat cu toată inima acest spectacol care ne-a odihnit de sbuciumarea ce simțim de câtăva vreme încoace în teatrul modern, mulțumită deslănțuirii acelor conflicte de pasiuni concentrate, cari obosesc și cari nu dau nici un avânt visărei, nu înalță de loc. — Interpretat de d-nele Robinne (prințesa) Bovy (ciobă-

Reforma electorală în Bucovina. Am anunțat și noi că în Viena au avut loc câteva conferințe asupra reformei electorale din Bucovina. Deputatul român Hurmuzachi, care a luat parte la aceste conferințe, descriu în liniamente generale, în »Politische Korrespondenz« reforma primită de respectiva comisiune după cum urmează. Prin aceasta lege se va face împărțirea cercurilor electorale după naționalități prin introducerea unui cadastru național al tuturor neamurilor din țară — după modelul acordului național dintre cehi și nemți în Moravia. Legea conține și un compromis național în toate chestiile autonome. Executarea colegiilor (curiilor) în dietă, la alegerea comitetului țării și la administrația internă în general. Înainte de convocarea Reichsratului — prin 25 Octombrie sau poate și mai târziu, dieta Bucovinei se va ocupa într-o scurtă sesiune de acest proiect.

Serbările din Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 19 Septembrie.

— Dela trimisul nostru. —

O vreme frumoasă favorizază serbările împreunate cu adunarea generală a Societății de teatru.

De mult n'a răsunat atâta sgomot de viață românească, în acest oraș, care văzuse pe vremuri plinirea celei mai frumos vis al neamului românesc, precum văzuse apoi și stingerea lui în viforaița timpurilor de urgență. Azi Bălgradul, în a cărui țărână au încremenit cele mai frumoase amintiri ale noastre, e cutropit de neamuri străine și valul românesc respins de puvoii dușman, se retrage tot mai mult afară în largul acestor tnuturi, ramase din timpuri străvechi ale noastre.

Situat în miezul unei regiuni din cele mai pitorești și mai mănoase, orașul Bălgrad, dominează cea mai bogată sferă de interese economice în Ardeal. Evreii au găsit de timpuriu un cub cald aici și ei sug-

nița și *Grandval* (ciobanul), acest act a făcut deliciul amatorilor de senzațiuni de adevărată artă.

La Paix chez soi de Courteline este un act în care unul din cei mai spirituali și mai de talent autori face câteva observații de viață casnică. Este o comedie care poartă pecetea talentului și acelei filosofii ironice a autorului lui *Boubouroche* un cap d'opere. Interpretat de dna *Dussane* și d. *Dessones*, a obținut unanimele sufragii ale spectatorilor. *L'Anglais tel qu'om le parle*, este farsă de *Tristan Bernard*, acest nume așa de la modă acum în literatura humoristică franceză. Este autorul al cărui humor îmbinat cu o finețară și o măiestrie în conducerea acțiunii, a obținut cele mai multe scene din Paris, pentru a atinge apogeul pe scena primului teatru din lume, pe scena Teatrului Francez. Găsind ca interpret în rolul *interpretului pe de Feraudy* a găsit un tovarăș demn de talentul lui și lucrurile au mers cum zice francezul, *pour le mieux*.

Acestea zise, vom începe în numerele următoare să dăm dări de seamă despre fiecare nouitate teatrală ce va apărea sub lumina rampei.

Mihail C. Bunescu.

azi tot belșugul acestui ținut. Bălgradul azi e în spirit și cultură oraș jidovit. Românii sfâșiați și aici, de aceeași vrăsmășie socială care bântuie pretutindeni la noi, și-au perdut cu încetul situația destul de înfloritoare ce o aveau odinioară și azi deși ei fac a treia parte din populația de 12 mii a orașului, sunt elementul cel mai puțin influent.

O revistă ocazională, ce se împarte oaspeților sosiți la adunare, ne înfățișează în culori triste situația actuală a românilor de aici.

Deși date toate condițiile pentru o viață înfloritoare, acțiunile românești ce se înfiripă aici sunt sporadice și efemere. Sunt aici vre-o 30 de intelectuali, și vre-o câteva sute de meseriași și e mirare cum de nu se poate închiega o societate românească puternică, care având tot sprijinul împrejurimii curat românești, să se aștearnă muncii de cucerire, prefăcând caracterul jidovit al orașului în unul românesc.

Între astfel de împrejurări serbările culturale ce se desfășură aici sunt un fericit impuls de trezire și apropiere a forțelor sociale ce zac înfălinate.

Sperăm că acest impuls va ține în continuare vibrare conștiința intelectualilor români din Bălgrad, trezindu-le dorul muncii serioase pentru înălțarea neamului în aceste părți.

Primirea caldă ce i-s'a făcut Societății ne satisface în deplină măsură și îndreptățește nădejțile noastre de bine. Bălgrăzenii sunt la înălțime și adunarea din acest an va rămâne una dintre cele mai memorabile ale Societății. Onoare lor!

Sosirea comitetului.

Comitetul a sosit cu acceleratul dinspre Vinț. Cuvântul de bun sosit l-a spus la gară protopopul *Ion Teculescu*. A răspuns președintele Societății *Dr. Ion Mișu*. Cu același tren au sosit mai mulți fruntași din părțile ungurești și din Bănat. Un lung cortaj de birje a transportat pe oaspeți în oraș.

Seara de cunoștință.

A avut loc în restaurantul dela reduta orașului. Sunt puțini încă cei sosiți. Așa vre-o 50 de persoane la mese. Afară de al d-lui *Teculescu* care a binevenat pe oaspeți, alte toaste nu s'au rostit.

Ziua întâi.

La biserică.

În fiecare din cele patru biserici românești serviciul divin s'a început la orele 8. S'a oglindit și aici starea de dismembrare a bălgrăzenilor. Oaspeții s'au împărțit după confesiune, fiecare la biserică lui. Corespondentul dr. a luat parte la slujba din biserică numită »a grecilor«, unde a oficiat părintele *Teculescu* și unde a cântat și corul plugarilor din Bălgrad. S'a cântat liturghia de Dima sub dirigența dlui învățător *Mihailu* din Mihail.

Sedința I.

Sedința s'a deschis la orele 10 în sala cea mare a redutei orașului. A venit mult popor. Sala spațioasă e fixată, de asemenea și galeriile, îndeosebi de dame.

La masa prezidențială iau loc: *Dr. Ion Mișu*, președintele societății, *Dr. Nicolae Vecerde*, casier, *Dr. Iosif Blaga*, secretar, *Vasile Goldis*, *Dr. Gheorghe Dobrin*, membri în comitet, *Aurel P. Bănușiu*, directorul artistic al Societății.

Reprezentate sunt ziarele: »Drapelul« prin *Dr. V. Banăște*, »Gazeta Transilvaniei« prin d. *Dr. Voicu Nișescu*, »Tovărășia« prin d. *Vasile Osvadă*, »Gazeta de Duminecă« prin d. *Dr. Dionisie Stoica*,

»Țara Noastră« prin d. *Octavian Goga*, și »Tribuna« prin d. *Ion Montani*.

Sunt de față: *Dr. Augustin Bunea*, canonic, *Dr. Iuliu Maniu*, deputat (Blaj), *Emanuil Ungureanu* avocat (Timișoara), *Dr. Rubin Pațița* sen. avocat, *Dr. R. Pațița* jun. avocat, *Ioan Teculescu* protopop, *Florian Rusan* protopop (Alba-Iulia), *Dr. Laurențiu Pop* avocat (Abrud), *Dr. Francisc Hossu Longin* avocat (Deva), *Ioan F. Negruț* profesor (Blaj), *Dr. Marciac* avocat, *Dr. Velican* avocat, *Dr. Pop* avocat, *Dr. Fodor* medic, *Mazzuchi* inginer (Alba-Iulia), *Macrea* contabil (Hunedoara), *Suciu* profesor (Blaj), *Ioan Negruț* inginer (Blaj), *Ioan Agârbiceanu* preot (Buciumșeasa), *Ariton Popa* protopop (Reghin), *Ioan Lăpădat* directorul »Ardelenei« (Orăștie), *Dr. Zosim Chirtop* avocat (Câmpeni), *Dr. Iuliu Morar* avocat (Murăș-Uișoara), *Dr. Ioan Harșa* avocat (Reghin), *Dr. Pantea* avocat (Reghin), *Traian Radu* notar (Feneș), *Ioan Dumitrescu* învățător (Șard), *Dr. Florescu* avocat (Lugoj), *Dr. I. Pop* avocat (Lugoj), *Dr. Zaharie Muntean* (Alba-Iulia), *Augustin Bena* profesor (Sibiu), *Muntean* avocat (Alba-Iulia), *Dr. Jantea* (Orăștie), *Vlad* farmacist (Alba-Iulia), *A. Cirlea* proprietar (Alba-Iulia), *Stoica* inginer (Alba-Iulia), *Cacoveanu* contabil (Alba-Iulia), *Cadariu* (Alba-Iulia), *Dr. A. David* avocat (Abrud), *Dr. Costea* (Alba-Iulia), etc. etc.

D. Dr. Ioan Mișu se ridică în mijlocul unei tăceri generale. Publicul așteaptă cu viu interes discursul de recepțiune al noului președinte. D-sa spune rar și răspicat frumosul discurs dela vale:

Discursul d-lui Dr. Ion Mișu.

Onorată adunare generală! — Chemat, din încrederea adunării generale trecute, la conducerea societății teatrale, am stat la îndoială, dacă pot primi înalta misiune, cu care am fost onorat, pentru că așa țin, că este mai cu cădere și mai cu folos, să punem în fruntea societății noastre un bărbat cu competență deplină, în chestii de artă și literatură. Dacă cu toate acestea, totuși m'am decis a primi, pentru restul periodului electoral actual, dar numai pentru acest timp, însărcinarea, ce mi-s'a dat, o am făcut, pentru că credeam, că ar fi o necuviință, a răspunde cu un refus, la îndatorirea, ce mi-s'a impus și la cinstea, ce mi-s'a făcut.

În asemenea situație, Vă rog a nu mă lipsi de binevoitorul concurs, pentru a duce la bun sfârșit, lucrările, ce ne vor preocupa în adunarea de față.

Urmând a face deschiderea adunării, la primul loc, am dureroasă îndatorire, a Vă face amintire despre pierderea mare ce ne-a ajuns, prin moartea mult regretatului *Alexandru Mocsonyi*, ilustru fost președinte de onoare, unul dintre cei mai zeloși inițiatori și fără îndoială, cel mai mare mecenat al societății noastre.

În urma activității sale binecuvântate, *Alex. Mocsonyi* a fost o jumătate de veac, podoaba cea mai aleasă a neamului nostru din această țară.

Cuvine-se deci, ca viața și faptele marelui răposat, să ne fie din generație în generație, o măreață pildă de activitate românească, vrednică de urmat de toți, cîși doresc a pregăti zile mai bune, pentru obiditul nostru neam!

Cred a mă afla, în deplin acord cu sentimentele D-voastre, rugându-vă, ca și cu acest prilej, să-i zicem cu toții:

În veci pomenirea lui!

Această datorie pioasă împlinită, vă cer binevoitoră îngăduință, ca în schimbul unei porții oareși care, să vă arăt, cum înțeleg eu rostul societății noastre, în situația dată, și cari sunt cărările, pe cari ar trebui pornit, întru ajungerea scopului, ce-l urmărim.

Nota deosebită a timpului, ce-l percurgem, o formează, stăruințele puternice, ce vedem, că să fac, din toate părțile, pentru promovarea progresului general al omenirii.

Poporul român, din acest regat al Ungariei, nu poate privi cu nepăsare la aceste stăruințe, ci dator este a-și lua partea sa din această emulare nobilă căci numai așa își va împlini rostul său în lume, numai așa poate conta la realizarea idealurilor sale.

Avem și noi datorii și dreptul, a ne pune în serviciul ideilor generoase ale timpului, căutând, a contribui și noi, în măsura puterilor noastre, la realizarea acelor, cu tot ce avem bun, nobil și frumos în sufletul nostru românesc. Pentru a împlini această chemare. trebuie, să aprofundăm o cultură sănătoasă, în toate straturile poporului, să ne îmbunătățim starea economică, să armonizăm interesele diferitelor clase sociale și să ne conservăm integritatea noastră morală și trupească, căci numai cu ajutorul acestor mijloace, ne vom putea apropia de realizarea acelu

... vis neîmplinit

Copil al suferinții...

Perfecționarea acestor mijloace de luptă pentru existență și progres, este chemarea primordială a fiecărei societăți culturale, astfel și societatea noastră, numai punându-se în serviciul acestor mijloace, va putea săvârși în sânul poporului român, acea operă de civilizație, la care datorie este a tinde. Peste această datorie, de caracter mai mult universal, societatea teatrală, mai are o înaltă misiune specială de împlinit, anume păstrarea moștenirii noastre sufletești, promovarea culturii naționale românești.

Întru conservarea sufletului nostru românesc, nu este însă de ajuns, să avem o clasă de intelectuali, nutriți de această dorință, ci avem lipsă indispensabilă, de o țăranime luminată și puternică și de o clasă de mijloc, conștientă, de ființa sa națională, pentru că în aceste pături, se află întreagă puterea noastră de rezistență, aici este izvorul nesecat al energiei noastre naționale, luminarea și trezirea lor la viața națională conștientă, trebuie să fie una din preocupările noastre, neîncetate, căci numai întemeind de jos în sus, cu grije și înțelepciune, putem clădi cu tărie și durată.

Cu cât ne vom apropia mai mult de acest țel, cu atât putem privi mai liniștiți la viitorul neamului nostru, căci aceasta țintă ajunsă: »Furtunile pot să vie, cât de aprige, ele vor împrăști frunzele, vor rupe crengile, dar trunchiul copacului, va rămâne în picioare, iar rădăcinile lui, adânc înfipte în pământ, nu vor putea fi smulse de nici o vijelie.

Furtuna va trece, crengile vor crește iarăși cu tărie, și noi înfrunziri, vor da o nouă splendoare copacului, rămas neclătit.

Conduc de asemenea vederi, așa cred, că societatea noastră teatrală nu se poate mărgini în activitatea sa, la procurarea mijloacelor materiale, necesare pentru teatrul național al unui viitor, durere, prea îndepărtat, ci în situația noastră culturală strîmtorată, datorie este a face tot ce astăzi se poate, pentru a produce o mișcare culturală generală, sănătoasă.

În consecvența celor espuse, după mine, societatea ar trebui să-și amplifice programa sa de acțiune în următoarele condițiuni:

1. În primul loc Vă amintesc, că ar fi bine să cultivăm teatrul țăranesc în comunele noastre rurale,

După experiența făcută în comuna mea natală și în alte comune din jurul Orăștiei, pot mărturisii, că reprezentările teatrale aranjate sub îngrijirea preoților și a învățătorilor, cu concursul tinerimii adulte din comune, află în mare măsură

Schuber Lajos

vopsitorie de primul rang și atelier de curățit hainele de mătase și fire de lână, cu putere de aburi

Szabakka, Bercsényi-u. 314.

Primește vopsirea și curățirea de *haine bărbătești și femelești, uniforme, perdele de dantele și tunis, umbrele, broderii*. Dantele vopsesc conform gustului celui mai rafinat, după modele. Primesc curățirea de materii de mobile atât în casă, cât și afară de casă. *Mănuși de glassé și rocuri de piele* se vopsesc elegant. — Hainele de doliu se vopsesc în decurs de 24 ore. — Comandele poștale se execută prompt și conștințios

complăcerea țăranilor noștri și dau însemnate rezultate educative și morale, dar chiar nici rezultatele materiale nu sunt de desconsiderat. Generalizate asemenea reprezentății în toate comunele noastre rurale, ar contribui nespuse de mult la luminarea păturii țărănești, iar din venitele aceluia s'ar putea forma în fiecare comună, câte o bibliotecă populară, mai modestă. Chemarea societății noastre, cu privire la acestea reprezentății țărănești ar fi

a) să îngrijească de piese teatrale, potrivite scopului urmărit;

b) să intervină la autoritățile superioare bisericesti și școlare în scop, ca acelea înalte autorități, să recomande, sau să impună preoștii și învățătorilor rurali, să aranjeze în fiecare an 2 reprezentății teatrale, cu concursul tinerimii adulte, în favorul bibliotecii populare din localitate;

c) să facă, cu ajutorul presei noastre, o propagandă înțeleaptă, în favorul acestei mișcări.

2. În rândul al doilea, Vă amintesc, teatrul studentesc, supt care înțeleg, reprezentății teatrale, date de tinerii dela licee și preparandii supt îngrijirea unor profesori, sau bărbați de încredere ai societății.

Asemenea reprezentări au cele mai frumoase șanse de reușită, pentru că sunt prea sigur, că publicul românesc, ar primi o asemenea întreprindere, în fiecare centru, cu brațele deschise. Însemnătatea culturală și educativă a teatrului studentesc, este după a mea părere, peste orice îndoială, mai ales în situația noastră.

Dar, am mai avea din această mișcare și acel folos, că îndrăgostind acești tineri mișcarea teatrală, cu timpul ar deveni cei mai fervenți apostoli a scopului, la care tinde societatea noastră.

Rolul societății noastre și cu privire la aceasta ar fi tot cel schițat mai sus, relativ la teatrul țărănesc.

3. Participarea intensivă a industriașilor și meseriașilor noștri la mișcarea noastră teatrală, asemenea este un lucru de mare importanță pentru trebuințele noastre culturale.

Dept-aceia comitetele noastre filiale vor face bine, dacă vor stăruii în cercul lor cu tot deodată, pentru cooperarea meseriașilor la reprezentările teatrale, aranjate de diletanții noștri, sau pentru a aranja însăși asemenea reprezentări, căci astfel în altele foloase culturale, vom contribui mult la solidaritatea ce trebuie să existe între diferitele noastre clase sociale, spre binele tuturor.

Mai departe așa cred, că ar fi bine și posibil, să se impună bursierilor societății, ca în fiecare vacanță de vară, să aranjeze în cooperare cu alți diletanți renumiți, câte un *turneu artistic* în câteva din centrele noastre de frunte.

În chipul acesta bursierii ar avea prilej a arăta destoinicia și progresul lor, iar publicului i-s'ar oferi reprezentății mai alese, cu un repertoriu potrivit a respunde pretențiilor de artă.

În fine (în să vă expun părerile mele și în ceea ce privește alcătuirea unei trupe ambulante, compuse din actori profesionali, pentru că eu (în foarte justificată dorința aceluia, carl doresc a vedea cât mai curând înjghebură unei atari trupe.

Luând societatea asupra sa sarcina de a crește și a forma însăși o asemenea trupă, s'a angajat la un lucru prea greu și în situația noastră aproape imposibil.

După mine cu mult mai curând și cu jertfe neasemănător mai mici, vom ajunge la scopul dorit, dacă vom lăsa acest lucru inițiativei private, în totdeauna mai inventivă și mai prosperă, și ne vom mărgini a subvenționa o asemenea trupă, amăsurat forțelor noastre materiale, și potrivit calităților și prestațiilor trupei respective.

În acestea, am expus cu francheță părerea mea personală, referitoare la felul cum înțeleg rostul și agendele societății noastre.

Nu am fost însă nici când și nu sunt nici astăzi prietinel lucrărilor grăbite, este deci departe de mine pretenția, că părerile expuse să se facă obiect de discuție și de liberare în adunare prezentă, tot ce am dorit on. adunare generală, a fost, să prezint un material de meditare și discuție, pen-

tru ceice se interesează de mersul societății noastre, rămânând să se revină, când și dacă, pentru una sau alta dintre părerile mele, se va fi format o opinie publică favorabilă.

După toate acestea, rugându-vă, să primiți salutarea frățească a comitetului, toți câți porniți de dorul culturii românești, a-ți grăbit, a lua parte la aceasta adunare — deschid ședința.

Alte discursuri.

Președintelui i-se fac calde ovații. Președintele numește apoi cu concursul adunării ca notari pe dd. *P. Bănuțiu* și *Dr. Rabin Patifia* iun.

Protopopul *Ion Teculescu* într'un discurs avântat salută comitetul și pe oaspeții în numele Bălgrădenilor.

— Bălgrădenii — zice d-sa — sunt mândrii că pot saluta cei dintâi pe noul președinte, falnicul stegar, sub conducerea căruia societatea va înainta cu pașii de asalt spre ținta ce și-a înscris pe flamură. Să ne pătrundem cu toții de misiunea ideală a Societății și să dăm conducătorului nostru sprijinul cel mai efectiv. Până când la alte popoare teatrul se numără între cele dintâi așezăminte, ca o podoabă de lux a culturii, la noi e o necesitate ardentă. La noi teatrul trebuie să fie o școală, care să ne desvețe de multe rele și să ne învețe cum să ne iubim naționalitatea.

Cum creatorul universului își arată puterea nemărginită înviforând văzduhurile cu nouri și fulgere, frământând și vânzolind mările, risipind colonii de lumi în cuprinsul fără hotare al universului, astfel teatrul românesc va aprinde focul sacru al iubirii de neam în sufletele noastre, va trezi în noi ecoul trecutului eroic, va stârni admirația, iubirea și entuziasmul pentru comorile noastre neprețuite: tradițiile, limba și obiceiurile românești, revărsând în sufletele noastre o viață națională plină de vigoare. Scena va fi oglinda vieții noastre sufletești. Ea va zugrăvi într'o splendidă desfășurare înaintea noastră trecutul, prezentul și viitorul neamului. Vom învăța a ne cunoaște forțele și vom culege pilde de cum trebuie să luptăm neînfricați și îndărătnici în aspirațiile noastre naționale. *Doina nu va mai plânge, ci se va preface în cântec de izbândă al muncii.* Dar ar însemna să ne părăsim sufletul părăsind doina, în care ni-se scaldă sufletul moștenit din strămoși, cu adâncurile lui tainice și sfinte. Doina nu vom părăsi-o deci, dar alături de acest cântec sfânt se va infiripa tot mai biruitor cântecul de izbândă.

Dr. Miha răspunde zicând că a venit cu bucurie între bălgrădeni, căci pământul locuit de ei ni-e scump nouă tuturor și bogat în amintiri istorice. Evenimentele ce s'au desfășurat aici vor reinvia odată pe scena românească.

Protopopul *Florian Rusan* salută societatea în numele »Asociației pentru cultura și literatura poporului român«. Spune că, aceste două sfinte așezăminte ale noastre, vor înainta mână în mână spre ținta ideală, care este înălțarea neamului românesc la nivelul culturii ce i-se cuvine, ca fiind neamul care a răsărit din stăpânitorii de odinioară ai pământului.

Dr. Miha. Răspunde mulțumind pentru cuvintele frumoase.

Dr. Ștefan C. Pop. Salută Societatea în numele »Asociației aradane«. Asociația aradană a fost înființată și ea în timpurile noastre de nădăjduire, când credeam și noi într'un viitor mai bun. Arădani cu multă dragoste urmăresc activitatea fondului de teatru. Dorește ca ideile frumoase ce s'au spus cu acest prilej să se preface elemente organice ale sufletului nostru. Dacă ne vom înțelege cu toții datoria, izbânda nu e departe. Scena românească va fi un efectiv stimulent în luptele noastre pentru cultură, ea ne va înfățișa eroii legendari din viața cărora vom culege pilde de curaj și de lepădare de sine.

Dr. Miha. Spune că pentru întâiași dată vine un salut dela »Asociația aradană«. Salutul ei e o chizășie scumpă a activității ei din viitor.

Darul dlui Dr. Ioan Miha.

Înainte de a se trece mai departe, secretarul societății, d. *Dr. Iosif Blaga* cetește scrisoarea dela vale, ce a sosit azi la adresa comitetului:

Onorat comitet!

Dorind a veni într'u ajutorul înaltului scop cultural, urmărit de Societatea noastră, dăruiesc coroane 10.000, cu mențiunea ca, din venitele lor, o sumă oareșicare, în fiecare an să se capitalizeze, iar restul să se folosească, la intervale potrivite, pentru:

I. Premiarea și publicarea de piese teatrale românești, potrivite scopului urmărit de Societatea noastră.

II. Premiarea și publicarea de colecțiuni de muzică populară românească, sau compoziții muzicale originale, cu motive românești.

Condițiile mai amănunțite se vor hotărî întotdeauna prin adunările generale ale Societății. Cu stimă:

Dr. Ion Miha.

Darul dlui Miha stârnește vie plăcere.

Comisiunile.

Urmează cefirea raportului general. La propunerea dlui *Blaga*, acesta — fiind tipărit și distribuit — nu se mai citește.

Se aleg apoi comisiunile. În comisiunea pentru cenzurarea raportului dd.: *Rubin Patifia sen.*, *Dr. Iuliu Maniu*, *Dr. Valer Braniște*, *Dr. Aurel Stoica* și *Ion Munteanu*.

În comisiunea pentru cenzurarea socotelilor dd.: *Dr. Laurențiu Pop*, *Dr. Ștefan C. Pop*, *Vasile Osvadă* și *Ion Lăpădat*.

În comisiunea pentru înscrierea de membri noi dd.: *Ion Fulea*, *I. Marciac*, *Florian Rusan*, *Dr. A. Fodor* și *Dr. I. Pop*.

Conferința d-lui Braniște.

D. Braniște, în prea frumoase d-sale conferință ne desvăluie o parte, necunoscută încă marelui public, a înțelepticilor multilaterale ce a dovedit în viață marele spirit, care a fost *Alexandru de Mocioni*.

Între marile pierderi ce a îndurat anul acesta neamul nostru, cea mai mare e stingerea din viață a lui *Alexandru Mocioni*. O boală îndărătnică l'a răpus în 19 Martie. A fost omul, care a îngrijit mai cu căldură interesele societății de teatru. Din tinerețe s'a pus în serviciul ei. A fost între cei 5 membri, însărcinați cu lucrările ei pregătitoare și a luat o efectivă parte la toate acțiunile menite să întărească Societatea, dăruind-o din contul său în toate fazele ei de dezvoltare. *I. Braniște* povestește aici un interesant episod din viața lui *Alexandru Mocioni*. Pe vremea propagandei pentru teatrul național unguresc, contele *Theodor Andrassy* fratele actualului ministru i-a prezintat lui *Mocioni* o listă de subscripție în favoarea acestui teatru, rugându-l să iscălească și el o sumă mai însemnată. *Mocioni* i-a răspuns, că iscălește bucuros o sumă cât de mare, dacă contele va iscăli și el aceeași sumă în scopurile teatrului național românesc. Contele s'a resgîndit și a refuzat propunerea lui *Mocioni* zicînd că așa-ceva nu va face nici-odată. Atunci *Mocioni* i-a ripostat, că nici el nu va iscăli lista contelui. Aceasta frumoasă pildă de intransigență națională, poate servi multora îndeosebi azi o bună povăță. În 1873 *Mocioni* a condus pentru întia oară adunarea generală a Societății, la Caransebeș. În 1876 a doua oară la Lipova. Aici a fost ales ca președinte. În adunarea ce a urmat la Cluj a fost reales, iar în 1882. la Sighetul-Marmației a fost proclamat ca președinte de onoare.

Mocioni ca muzician și ca artist creator în muzică e necunoscut publicului românesc. Toți îl știau filosof. Conferențiarul a asistat de multeori la producțiunile muzicale ale lui *Mocioni*. Era un pianist și compositor bine apreciat în cercurile muzicale din străinătate. Nu și-a fixat toate inspirațiile în note, improviza ingenios. Educația muzicală și-a făcut-o sub îngrijirea maestrului *Joksch* din Budapesta și a renumitului profesor de muzică din Viena, *Schmidt*. Pe patul morții cînta lin și dulce din voce, acompaniat de nepotul său *Antoniu*. Scena aceasta a înduoșat adînc pe ceice au luat parte la ea.

În Budapesta concertele casei *Mocioni* erau admirate de artiști în ale muzicii. Venea acolo și marele *List*, care ținea mult la frații *Mocioni*.

Mocioni admira îndeosebi muzica italiană, iubea însă și pe cea românească. Dintre compozițiile lui multe au fost cîntate la Praga. Conferențiarul cetește aici aprecierile elogiioase ce se făceau în reviste de specialitate compozițiilor lui *Mocioni*. Dintre operele mai însemnate pe acest teren, conferențiarul a amintit: »*Pensées Fugitives*«, »*Marchée Funèbre*«, cu totul trei sonate, 12 cîntece, 2 mazurce și 2 valsuri

Josef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment. Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, bare pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

Conferința atât de originală și interesantă a d-lui Braniște a fost ascultată cu multă plăcere.

D. Dr. Miha de Închelere anunță programa adunării de mâine.

Banchetul.

Banchetul, care a avut loc azi în sala redutei orașenești, va rămâne memorabil prin discursul de efect fulgurator al părintelui canonic dela Blaj Dr. Augustin Bunea. Acest discurs s'a ridicat departe peste nivelul toastelor obișnuite la astfel de ocazii. Rostit cu o tărie profetică el va rămâne în sufletele noastre ca un ordin de conformare în războiul mare ce-l duce pentru înălțarea noastră națională.

Banchetul s'a început la ora 2. Au fost cam la 100 de țacămuri. La masă, precum și în tot discursul s'au cântat cântecul măiestru al doinelor românești, lăutarul Ghiușu din Abrud. La friptură la cuvântul d. Dr. Ion Miha.

Doamnelor și domnilor! E jalnică povestea acestui neam care a trăit veacuri lungi în mișerie. Ideile redeșteptării din Apus au străbătut și la noi în 1848. Atunci s'a urcat pe tron un domnitor generos, care a deslegat cătușele iobăgiei. Lui avem să-i mulțumim că s'au deschis porțile școalelor și pentru acest popor. Eternătru buie să fie recunoștința noastră ce-i păstrăm. *Li urăm viață îndelungată ca să ne poată dărui și independența politică și cea culturală.* Trăiască M. Sa Francisc Iosif întâiul! (Ovații entusiaste).

Protopopul Teculescu într'un toast plin de avânt închină pentru președinte.

Rubin Patifla sen. Au trecut 40 de ani dela întemeierea societății. Eram tânăr pe atunci și am văzut desfășurându-se înaintea mea entuziasmele străduinții ale începutului. Ideia societății și a găsit întâiul ecou în Abrud. De atunci societatea a răzbit peste multe stavili și azi soarta ei e depusă tot în mâni vrednice, cari vor apropia-o de țintă. Doresc o cât mai grabnică intruparea scopului. Ca să puteți purta ușor sarcina vă doresc să fiți sănătoși. (Ovații se fac comitetului).

D. Fulea. Salută călduros societatea în numele poporului din A. Iulia și împrejurime.

Dr. V. Braniște vorbește cu multă înțelepciune filosofică despre cauzele relelor noastre sociale și îndeamnă pe bălgrădeni la muncă națională unitară și mai intensivă ca în trecut. Speră ca adunarea Societății să săvârșească acest revirement. (Aplauze).

Discursul părintelui Bunea.

Iată în schiță palidă și fugitivă admirabilul discurs al părintelui canonic Dr. Augustin Bunea:

Domnilor și doamnelor! Am venit să dăm tributul nostru artei românești în acest oraș, care trebuie să fie pentru fiecare român un loc sfânt. E mai mult ca falnica cetate de odinioară, Sarmisegetuza, căci aici a fost leagănul neamului românesc de astăzi. Aci s'au plămădit cele dintâi condiții de viață ale strămoșilor noștri; aici a fost centrul vieții românilor, veniți să întemeieze temuta lor stăpânire în acest colț de ralu; aici se concentrau toate drumurile Daciei, ca să pornească tot de aici în largul ținuturilor mănoase ale Ardealului; pe aici s'au scurs cele mai frumoase vremuri pentru neamul nostru și s'au descărcat și vijeliile grele ce au căzut asupra noastră.

Vitalitatea poporului românesc a cucerit acest loc din mâinile slavilor și l-a păstrat și față cu alte neamuri. Aici a fost centrul bisericesc al românilor; aici a fost cea mai strălucită biserică românească; aici a fost reședința gloriosului Voevod Mihai Viteazul; de aici a stăpânit ei toată întinderea Ardealului; aici cele dintâi școale românești; aici s'a săvârșit marele eveniment al unirii cu Roma, atât de bogat în roade culturale pentru noi. Locul acesta e sfânt pentru noi. Cutremurați ne oprim azi în acest loc și miștea noastră porcede să desgroape comorile de amintiri ce zac aici. S'au scurs de mult vremurile noastre de mărire. Azi situația noastră în acest loc e zdrobită.

Dar pe ruinele aceste, noi vom clădi odată iarăși templul dărmat, vom ridica templul libertății noastre politice și naționale. Noi vom sfârși cu izbândă războiul mare ce-l purtăm pentru

ființa noastră națională. Nu trebuie să ne tot căinăm, căci suntem un popor de putere și de viață. Dacă am fost veacuri întregi zidul de pază al civilizației din Apus, împotriva cutropitorilor barbari, dacă am putut ridica regatul mândru românesc, e dovada cea mai vie de *puterea și trăinicia noastră.*

Vom stănge pe toți păcătoșii cu puterea noastră de viață. Și vom lupta în rânduri tot mai închegate, prin mil de furtuni ce cearcă să ne risipească. *Să cadă chiar cerul asupra noastră noi nu ne vom înspăimânta în lupta ce-o purtăm pentru limbă și credință.* (Aplauze viroase, ovații). Le vom apăra până la cel din urmă ostaș cinstit, cu îndărijire nelăfrântă. (Vorbește pe lung și foarte frumos despre limbă și drepturile ei). Închină paharul pentru cece muncesc pentru înaintarea limbii și a culturii noastre, *în credința că toți sunt gata a-și vărsa chiar sângele pentru ea.* (Ovații vijelioase).

Precum pavăză nelăfrântă a fost pentru aceste părți cununa de Carpați ce împodobește plaiurile noastre, *un codru de arme și de putere a fost și poporul românesc în paza acestei țări.* (Aplauze viroase). Vom fi noi încă factor în civilizația europeană. Neamul acesta se va primeni de ticăloși și mișei. Va elimina din organizmul său materiile congreoase și va răsară viguros și dornic de viață. (Aplauze entusiaste îndelung respectate).

Liniștindu-se valul de însuflețire stărnită de d. Bunea, lumea cere cu insistență să-l audă pe d. Vasile Goldiș.

D. Goldiș se ridică în aplauze generale. Spune, că din pricina unei indispoziții nu poate vorbi decât câteva cuvinte. Se alătură cu tot sufletul ideilor desfășurate de d. Bunea și dorește neamului românesc *vremurile, când vor putea ajunge în frunte bărbați ca d. Bunea.* (Aplauze puternice și îndelung repetate).

Lumea îl aclamă acum pe deputatul Dr. Șt. Pop. Dr. Ștefan Pop vorbește cu multă vervă și căldură despre drepturile noastre firești de a ne cultiva limba și credința. Stărnește aplauze și ovații însuflețite.

Banchetul s'a sfârșit la orele 4.

Petrecerea populară.

S'a ținut în »Grădina Popilor« la orele 4 d. a. Grădina e plină de popor din loc și de prin satele Dâmboviței, Șard, Chișfalău. Petrecerea a fost de toată frumusețea. Programa bogată și executată spre mulțumirea cea mai generală. Un cor de țărani condus de dnii învățători Mihai (Mihăiți) și Borzea (Drumbari), a cântat »Iată ziua triumfală« de »Păc, păc« de Vidu, »Brăul popilor«, »Moțul la drum (bisată)« de I. Vidu și »Marșul cântareților. Dl. Titu Morar, preot, un declamator binecunoscut în Ardeal a declamat poezia *Dorință* de O. Goga; d. Octavian Costea a declamat, de asemenea bine, poezia *Ottul* a d-lui Goga. O trupă de diletanți țărani a jucat plesa »In sat la Tâgăuști«, piesă într'un act pentru popor. Figuranții au fost sărbătoriți. Pe urmă s'a încins un joc viori și sprinten, așa cum numai românii din aceste părți îl știu, ei cari sunt meșterii celor mai frumoase jocuri din Ardeal.

Concertul.

La orele 8 s'a început concertul în sala redutei orașenești. Raportul îl vom da în numărul de mâine.

Congresul studentesc din Iași.

În Iași s'au început deja serbările congresului studențimei române și din toate părțile sosesc tinărele vârstare ale neamului doritoare de a pocietui trăinicia legăturilor neamului românesc de pretutindeni și a se adăposti în cuibul voivozilor de altădată, în capitala strălucită pe vremuri a Moldovei.

Dăm mai în jos știrile telegrafice ce primim dela corespondentul nostru din Iași.

Cu trenul de dimineața au sosit la Pașcani studenții din Bucovina și diferite orașe ale Moldovei. Întâlnirea studenților munteni cu frații lor, de un sânge, a fost foarte mișcătoare. În gară l-a primit o mulțime entusiastă de public românesc, dar mai ales drumul Pașcani-Iași a fost admirabil. În drum li așteptau țărani veseli, îmbrăcați de

sărbătore, iar la oprirea trenului mulți dintre studenți, mai ales cei de peste hotar intrau în vorbă cu țărani și fruntași cari li întâmpinaseră cu bun sosit.

Când trenul care aducea studenții din Bucovina și celelalte unghiuri de români a intrat în gară, a fost salutat cu mult entuziasm și muzica pe peronul gării a intonat »Deșteaptă-te Române«.

Cei sosiți au fost primiți de studențimea leșiană și ceilalți membri ai congresului. Studențimea venită la congres a fost salutăată de C. Ibrim, delegatul organizator al congresului, au mai vorbit, apoi în numele studenților munteni d. Haneș Iași, al celor olteni d. Stoenescu. În numele societăților de dincoace au vorbit d. Tanasachi dela »România Jună« din Viena și d. Vorunca dela »Junimea« din Bucovina. Cel din urmă vorbește d' A. C. Cuza, salutând pe congresiști în numele Ligii Culturale, secția Iași. Își exprimă apoi bucuria pentru congres, a cărui loc ales așa de bine, e o adevărată fericire pentru strălucirea cetății marelui Vodă Ștefan.

După aceasta studențimea pleacă spre oraș trecând prin piața »Unirei«. Cu trenul de 9 ore sosește un grup de 150 studenți bucureșteni și cu ei de-odată vine o nouă știre de samavoințirea autorităților ungurești.

Ardelenii oprți dela congres.

O știre venită din Ardeal a produs o vie agitație printre congresiști. E proba despre măsurile fără de lege luate de autoritățile ungurești pentru a opri trecerea peste frontieră și a le zădărnici participarea la congres.

Pe lângă sistarea extradării pasapoartelor, ungurii au luat toate măsurile neomenease pentru ai ținea departe de congres. Din cauza aceasta ardelenii n'au putut veni la Iași.

Situația în Serbia.

Printul Gheorghe vrea să omoare pe frațele său.

— Telegramă particulară a »Tribunei«. —

Viena, 17 Sept.

Dela o persoană care cunoaște de minune situația în Serbia și care cu ocazia omorării regelui Alexandru și a reginei Draga a anunțat cu câteva zile mai înainte acest omor, află că în Serbia se pregătesc din nou lucruri grave.

Între principele Gheorghe și principele moștenitor Alexandru a izbucnit o ceartă acută, din cauză că Alexandru nu vrea să renunțe la succesiunea tronului în favoarea fostului moștenitor. Acum câte-va zile individul rău famat și cu un trecut foarte obscur Zivota Atanaskovici, a fost văzut întrând pe ascuns în casa principelui Gheorghe. Lucrul acesta a fost raportat regelui Petru, care l-a pus în legătură cu alte știri ce are asupra unor planuri sinistre ale fiului său mai mare.

El a numit imediat o gardă serioasă care să păzească pe moștenitorul tronului. În fruntea acestei garde se află colonelul Jurici, ajutat de locotenentul Gheorghievici și de sublocotenentul Ioanovici. Acești ofițeri fac în permanență serviciu de gardă pe lângă principele moștenitor. Pentru a se asigura contra unei bombe ori a unui glonț care dela distanță s'ar trimite pe fereastră în locuința principelui Alexandru, locuința acestuia a fost permutată dela stradă în interiorul palatului regal.

Situația este foarte turbure în Belgrad, cei inițiați se așteaptă la evenimente grave.

Am dat știrile așa cum le-am primit dela informatorul meu, căruia îi las răspunderea asupra veracității lor.

Episcopul Aradului la statuia lui Kossuth.

Românii din Arad se află azi sub impresia de adâncă indignare și nemulțumire pe care le-a adus ziua de ieri. Pe măsură ce serbarea unghurească de ieri ne-a apărut mai mare și mai impunătoare, a crescut și durerea românilor cari au azistat la ea. Printre uniforme și costumele de gală unghurești, printre pinteni zornăitori, printre săbii s lipitoare și între nasurile corioate ale jidaniilor patrioți, a răsărit și venerabila haină de preot românesc cu cruciuliță archierească de aur purtată pe piept, a răsărit și o față de episcop românesc cu suita sa preoțească pe care a târât-o cu sine la acest bălciu al patriotismului unghuresc, al frazei umflate și al lipsei de conștiință.

Un sentiment de adâncă mâhnire, de rușine și durere ține și azi în stăpânire pe toți românii arădani. Prin nesocotința sa, episcopul Aradului și-a loșosotit nu numai titlul, ci a sfidat și sentimentele preoțimii și ale mirenilor, în fruntea cărora se află. P. S. Sa trebuia să știe că nu reprezintă numai persoana sa, ci și pe *credincioși* și trebuia să fie seamă de sentimentele acestora pe cari l-a nesocotit și bruscat.

În împrejurările mai ales prin cari trecem, fapta P. S. Sale e îndoit de dureroasă și decepția ce ne-a adus îndoit de amară. Crezusem o clipă și noi că atacurile tot mai temerare ale guvernelor vor fi reușit să unească și pe cei mai șovăitori dintre noi în tabăra națională pentru apărarea limbii și legii noastre. Hotărîrea episcopatului celor două biserici românești ne dăduse chiar iluzia acestei mari rallyeri naționale, în marginile ale cuprinzând toate și cele mai extreme nuanțe de politică românească ce se mai poate face azi. P. S. Sa a dovedit că voește să fie în afară de aceste margini. Avântul entuziasmului, stârșit de hotărîrea episcopilor noștri, făcuse chiar unele suflete naive să ridice osanale de preamărire »marilor« noștri preoți...

Ei bine P. S. Sa nu a așteptat nici să se sfârșească măcar cea dintâie beșe de entuziasm, ci s'a grăbit să ne trezească la conștiința realității. Se pare că P. S. Sa s'a temut că hotărîrea de rezistență, votată și de P. S. Sa la Sibiu, va fi măcar o clipă luată în serios în Budapesta. Iată rostul participării sale la sărberea de ieri. Ea a fost peste măsură de lamentabilă și niciodată un episcop român nu a făcut o figură mai funebră ca ieri, sub statuia lui Kossuth, alături de Schwartz Zsiga, de Kohn Samuel și alți jidani patrioți.

Serbarea de ieri.

Aradul a fost ieri în centrul atenției lumii unghurești. După o muncă de *zece ani* s'a strins fondurile necesare pentru ridicarea unui monument lui Ludovic Kossuth și desvălirea acestui monument a făcut să fie aici o serbare de însemnătate general-unghurească. Două zile străzile Aradului au mișnat de o mulțime mare.

Serbarea a început la orele 10 când primarul orașului a sosit venind dela gară de unde aducea pe ministrul comerțului Francisc Kossuth. Coruri de copii și muncitori cari au cântat, au deschis serbarea. Deputatul Barabás Béla, unul din tribunii kossuthiști, a rostit cu glasul puternic, cu obișnuitele gesturi și fraze largi ale oratoriei unghurești și fără multă convingere un lung discurs, foarte obositor în amintirea lui Ludovic Kossuth. Foarte teatrală a fost clipa când la un gest al oratorului cortinele uriașe au căzut și monumentul s'a ivit lumii adunate iar din vârful palatului

căilor ferate de Cenad-Arad s'a cântat pe un instrument specific unghuresc numit *Tárogató* un cântec în amintirea lui Kossuth. Au urmat apoi cântece, recitațiuni și alte cuvântări, ale sculptorilor Margó Ede și Pongrácz Siegfried, autorii monumentului, și în sfârșit cuvântarea ministrului care, scurtă, nu a adus nimic afară de obișnuitele fraze. Mulțimea foarte numeroasă se compunea în mare parte din muncitori socialiști cari au manifestat în vre o două rânduri contra oratorilor întrerupându-i și desaprobându-i, deși de frica acestei manifestații ei căutaseră să se ferească de orice aluzii politice actuale.

Împrejurările »grele« în sus, frica de împăratul, apoi puterea mulțimilor cari cer tot mai stăruitor drepturi din jos, iată cele două fapte cari și-au imprimat serbării și discursurilor de ieri, pe cetea lor.

În fața monumentului pe tribunele destinate autorităților au luat loc reprezentanții autorităților, multe persoane în costumul de gală, printre ei și P. S. Sa episcopul românesc al Aradului în apropierea ministrului Kossuth, căruia i-a fost prezentat cu suita sa.

În general însă străinul au dat puțină atențiune P. S. Sale, mai puțină decât așteptase și din cauza asta P. S. Sa părea foarte indispus. Amintim că ceilalți doi episcopi din părțile Aradului, episcopii catolici al Cenadului (cu sediul în Timișoara) și locțiitorul de episcop din Oradea-mare nu au luat parte la serbare, deși de sigur au primit invitații. Singura față bisericască a fost episcopul român al Aradului.

După prânz, o adunare socialistă a avut loc în fața primăriei. A vorbit șeful socialist Bokányi Dezső pentru votul universal, subliniat de dese aplauze ale ascultătorilor. Turburări nu s'au întâmplat.

Situația politică.

Sâmbătă dimineața primul-ministru d. Wekerle a sosit la Viena, unde a luat parte la un consiliu al ministrilor comuni. S'a stabilit *budgetul comun al anului viitor*, făcându-se reduceri însemnate în proiectul prezentat de ministrul de finanțe.

Scrisoarea unui fruntaș român către »Vaterland«.

Ziarul vienez »Vaterland« publică următoarea scrisoare pe care zice că a primit-o dela unul din fruntașii conducători ai partidului naționalităților din Ungaria:

Față de stadiul hotărîtor în care a intrat criza ungară, privirile noastre se îndreaptă, pline de încordare, spre Viena și Austria, de unde numai se poate aștepta acțiunea salvatoare împotriva aroganței partidelor maghiare și a manoperelor disperate ale kossuthiștilor.

În momentul acesta, mai mult ca ori-când, este un postulat al patriotismului și al necesităților statului, ca cei din Viena să se arate uniți și puternici în respingerea atentatelor kossuthiste. Partidele maghiare se și pregătesc ca sub steagul lui Kossuth să creeze o situație constrângătoare pe care să o folosească în scopurile lor păgubitoare monarchiei. Ultimele citadele ale monarchiei sunt amenințate și 48-iștii se dedau nebuniei de a crede că în 1909 vor triumfa asupra imperiului în fața căruia au trebuit să capituleze în 1848.

Popoarele și partidele din Austria să bage de seamă ce se plănuește acum în Ungaria. În cine mai trăiește un sentiment pentru bătrâna Austria și cine mai este însuflețit de vechile tradiții austriace, acela nu se poate îndoi nici un minut că criza unghurească este în același timp și o criză austriacă.

Cu cât naționalitățile nemaghiare ale Ungariei sunt mai slabe ca să răspingă furia kossuthistă, cu atât mai necesar este ca cei din Austria să

fie mai conștienți de datoria lor de a apăra unitatea imperiului contra separatiștilor maghiari și a fățarnicilor răsvrățiți kossuthiști.

Cu bucurie salutăm restabilirea păcii în die'a boemă și pregătirea unei sesiuni liniștite în parlamentul austriac, pentrucă astfel sperăm că Austria va găsi în consolidarea și unificarea sa internă, forța necesară pentru a pune stavilă excelselor kossuthiste. O cercetare exactă a tuturor împrejurărilor politice trebuie să ducă la convingerea, că o Austria unitară și puternică este cea mai sigură garanție pentru rezolvarea fericită a crizei unghurești.

La moștenitorul tronului Francisc Ferdinand

»Az Ujság« scrie că doi membri cu multă trecere în partidul național-român au fost primiți în audiență la archiducele Francisc Ferdinand, căruia i-au expus situația creată bisericilor române, în urma ordonanței lui Apponyi, în privința limbii de catechizare.

Un corespondent al unui ziar din România rectifică știrea ziarului unghuresc în sensul că cei doi bărbați sunt doi marcați membri ai clerului român, unul unit, altul ortodox. Deși n'au făcut nici odată politică, ei se bucură de multă stimă în partidul național român, fiind în același timp doi dintre cei mai învățați români din Ardeal. Asupra rezultatului audienței se păstrează deocamdată cea mai desăvârșită tăcere. Cunoscut fiind însă sentimentele archiducelui față de poporul român, se crede că acesta ar fi promis tot sprijinul dreptei cauze a românilor.

Congresul național-bisericesc.

»Telegraful« scrie: Anunțarea făcută la locul prealnat din partea I. P. S. Sale, a domnului archiepiscop și mitropolit Ioan Meștanu, despre intențiunea de a convoca congresul național-bisericesc în sesiune ordinară, a fost luată preagrățios la cunoștință, deci convocarea congresului pe ziua de 114 Octombrie curent va urma în curând.

O excursie a unei societăți corale românești la Belgrad.

Un semn de cultură și civilizație e pentru fiecare popor dragostea ce poartă pentru tot ce e rupt din sufletul său, dar mai ales pentru melodiile sale, cari l-au alintat de atâtea ori, și care sunt așa de bine înțelese mai ales de mulțimea care în cântece își descarcă și ea, și amarul și veselia. Cine le-ar putea spune oare obârșia atâtor arii populare — acum aproape de dispariție, păstrate ici și colo, prin satele muntoase mai ales. Ele s'au născut în sufletul românului și însoțite de murmurul mistic al păraielor și povestea neguroasă a codrului și-au luat sborul, colindând în josul apelor ca pe urmă să amortească în mijlocul împetrișării înorășenite a satelor de azi. Și doina a început să apară rar și sfioasă între oamenii cari i-au uitat versul și cari le place să cânte scâncituri și romanțe aduse din infecția dela oraș. Pentru a preveni această pierdere și a cultiva înainte muzica, pe teren național, învățătorii din comunele: Brădet, Brătienii-Galeș, Mușetești, Vălsănești, Stroești, Mălureni-Bădiceni, Căcaleți-Zornești în județul Argeș, România și Merișani, au recrutat fiecare câte un număr de adulți și adulte, cu cari au for-

mat societatea »Murmurul Vălsanului« dela numele râului pe lângă care se află înșirate comunele mai sus.

Dirijorul corului este d. Gh. Popescu absolvent al conservatorului și învățător în comuna Mușetești, unde este și sediul societății. În afară de d. sa, dd. învățători: I. Simescu, N. C. Teodorescu și C. Toteanu, instruesc pe coriști din localitățile, unde se găsește, iar de două ori pe lună, membrii societății se adună la sediul ei pentru repetiții.

Această societate a făcut zilele trecute o excursie la T. Severin și de aici la Belgrad, unde au fost foarte bine primiți de publicul român și străin, cari a aplaudat cântecele românești, aclamând membrii societății.

Iată cum descrie d. Rădulescu sfârșitul acestei excursiuni.

Belgradul este așezat la întâlnirea râului navigabil Sava, cu Dunărea. Orașul are o poziție în cântătoare, părând că privește marele de pe dealul pe care este zidit, peste Dunăre. Dela debarcader spre a ajunge pe deal, trebuie să sui o scară de piatră cu 140 trepte. Dacă strădale n'ar fi prost pavate și rău întreținute, Belgradul ar fi cu adevărat un oraș modern. Între clădirile mai însemnate putem cita: Biserica metropolitană, Palatul regal, teatrul Național, lângă care se află statuia echeștră a prințului Mihail, banca Agricolă, Grand Hotel, Universitatea, banca Națională, muzeul, etc.

Strada principală se cheamă Terazija. Belgradul are două parcuri bine întreținute: Calamedan, în marginea orașului către râul Sava și Topesider.

La coborârea din vapor am fost întâmpinați de un numeros public, care ne-a primit cu strigăte de »Jivis Romania«. În toate locurile pe unde am umblat am fost însoțit de simpatia și admirația orașenilor.

Înapoierea a fost și mai frumoasă. Țărăncile și țărani noștri s'au întâlnit pe vapor cu mulți români din Serbia și din Ungaria. Țăranul sârb Iovan Cucurescu, adresându-se către noi ne zice: »De unde sunteți voi fraților? — «Din România» i-s'a răspuns! — »Așa...! Dar voi știți căți români sunt în Serbia? De ce nu vă îngrijiiți și de noi, căci sârbii nu ne lasă să vorbim românește?!«

În timpul acesta se apropie de Iovan al nostru un sârb tanșos, care îl muștră pe limba sârbească, de ce spune că e român? Iovan însă îi răspunde pe românește: »Sunt român din moși, strămoși, ce vrei?«

Dela Moldova s'au suit pe vapor o mulțime de lucrători români, cari mergeau la minele de cărbuni din Bârzeasca. Nu se poate descrie dragostea cu cari ei priveau pe țărani noștri! După ce au ascultat cântecele corului, ne-au cântat și ei, un cântec prelung, faldic, trist, ca și sufletul lor robit.

Ai noștri au plâns. Ungurii de pe vapor văzând această expansiune de sentimente naționale, au gonit pe țărani bănașeni de pe coverta vaporului. Excursionistii noștri însă i-au urmat, și până la Bârzeasca au vorbit neconținut. Când ei s'au dat jos, le-am strigat: »Trălăscă neamul românesc. Multă vreme membrii societății noastre ne au vorbit despre frumusețile drumului, despre bucuria ce au simțit văzând că au frați pretutindeni și despre mândria ce i-a cuprins că au putut face această călătorie, din care se înapoiază cu mintea mai bogată și cu inima mai largă.

Iată dar că țăranul român este apt de progres și nu stă la gânduri spre a sacrifica căți-va lei străși cu multă sudoare, când e vorba de a gusta plăceri mai înalte. Să amuțască dar aceea cari văd în el o ființă inferioară, bună numai de exploatat și de epuțată. Inflințarea acestei societăți și a altora cari cred că vor mai urma, vor schimba credința celor nu s'au rușinat a spune că țăranul cântă numai după ce a băut câteva ciocane de țuică.

Noi conducătorii excursiunii am rămas pe deplin mulțumiți de manierele și ținuta tovarășilor noștri, de pe urma cărora am câștigat numai laude și constatări frumoase la adresa țărânilor române.

Scrisori din Paris.

Zile calde. — O nouă ceartă. — Pielea tigru-ului. — Epoca aviațiunii. — D'Annunzio și aeroplanelle.

Paris, 18 Sep.

Zi de toamnă, călduță ca o zi de primăvară. Pământul scoate aburi ca în Martie; iarba de toamnă e proaspătă, iar tufișurile s'au acoperit cu un verde tlnăr, plâpând. Numai cearta dintre Cook și Peary, cei doi călători la polul Nord, ne mai face să ne gândim la pol, la ghețari... la frigul care e acolo... la frigul care se apropie... la zilele de iarnă cari o să fie colea, azi-mâne. Fiindcă veni vorba de cei doi rivali cari își dispută posesiunea polului, trebuie să vorbesc și despre o nouă ceartă, — de o mai mică importanță, ce e drept — care a izbucnit între doi marsilezi, cu prilejul vânătoarei de tigru despre care v'am mai scris. Acum nu mai e vorba de cine a descoperit polul, ci de viteazul care a ucis fiara.

După cum spuneam într-o corespondență trecută, un tigru a scăpat dela o menagerie în Marsilia și s'a năpustit în oraș, făcând câteva victime.

O adevărată vânătoare de tigri începu atunci. Soldații își încărcară armele, vânătorii din jurul Marsiliei alergară la fața locului și se puseră la pândă. Un îmblânzitor de fiară, Henricksen știa locul unde s'a ascuns tigresa, la înconjurat cu paie și a dat foc. Bestia a scos un urlet de mânie și s'a repezit la oameni. Cinci focuri de revolver, trase de Henricksen o făcură să fugă și să se ascundă într-o groapă de lângă mare. A doua zi, Henricksen asigură pe toată lumea că sălbătăciunea a murit. Ca și pe Cook însă, nu-l credea nimeni. Ca săi încredințeze că nu minte, îmblânzitorul intră în gaura unde se ascunsesse tigrul și câteva minute nu se auzi nimic. Toată lumea credea că biețul om a fost ucis și mâncat de tigru. Iată însă că după câteva minute, Henricksen eși de acolo, vesel din cale afară, cu câțiva peri de tigru în mână. Cei din jurul său începură să-l aplaude, și îi strânseră mâna, ca și cum ar fi fost Blériot ori Cook. Când îi era lumea mai dragă biețului om și credea că e în al șaptelea a cer, iată că un nou Peary se ivește la orizont:

— Mă recomand M. Passenal, membru al societății vânătorilor.

— Să fi sănătos. Ce poțtești?

— Am omorît tigrul aseară, la 11 noaptea și am venit să-i iau pielea.

— Mai las-o Popescule? răspunse Henricksen în englezește.

— Și-apoi, pielea e a mea!... strigă stăpânul menageriei din care scăpase tigrul.

— Ba să am pardon! interveni Henricksen, eu l am omorît, eu o să-l jupuiesc.

— Barem dați-mi un dinte să am ca suvenir, fiindcă știu că toată viața n'am să mai vănez tigri!... răspunse Passenal, membru al societății vânătorilor.

...Solomoane, Solomoane, coboară-te din împărăția cerurilor și fă dreptate: care a găsit polul? Cook sau Peary? Cine a împușcat tigrul? Henricksen sau Passenal?

Nici odată, furia aviațiunii n'a coprins pe oameni ca până-acum. Pretutindeni se fac experiențe cu aeroplanelle. Fără îndoială fiecare dintre dumneavoastră ați vrea să știți cum ce senzație vor fi având cei cari se înalță în văzduh și plutesc în azur, ca pasările. Lămuririle acestea le-a dat marele scriitor italian Gabriele d'Annunzio, coborându-se pe pământ, în urma unei excursii în azur, pe aeroplanul italianului Calderara.

— Ah! Dio mio! impresiile mele sunt divine. Nici odată n'am mai simțit așa ceva. Intrece toate limitele voluptății. Clipa când părăsești pământul e de o dulceață nesfârșită. Simți o senzație nouă, un fior nou, o fericire necunoscută, care-ți intră până în fundul inimei. Să te simți ridicat ușor în spațiul ceresc, să sbori cu ușurința pasărei, să te desparți de tot ce e josnic și vulgar, — ah, cum te prinde o beție psihică și fizică! Imi pare că părăsesc materia, că mă transfigurez, că devin etherian.

»Deșteptarea, vai, contactul cu pământul, a venit să întrerupă cu brutalitate visul în care mă cufundasem. Pare că mi-s'a tăiat aripele voluptății. Și o adâncă părere de rău m'a cuprins. Dar vreau să sbor din nou, să sbor încă. E o ne-

voie irezistibilă, o pasiune la care n'aș mai ști să rezist și care mi-a luat inima, carnea și toată ființa mea.

Poezia nu mai are pentru mine același farmec sensual, decând am gustat beția aviațiunii. Să fii aviator!.. Acesta e visul.

Aeroplanelle n'au inconvenientele de care mă temeam. Credeam că lovitură coborârei e puternică. Dimpotrivă, ajungi pe pământ ușor, ca un fulg.

— Dar zgomotul motorului?

— Nu e nicidecum dezagreabil. Și-apoi, îl auzi cu greutate. Se pierde în imensitatea spațiului. Când te înalți, simți un gol, ca un vârtej. Apoi, te cuprinde o beție dulce. De sus, toate lucrurile iau o ciudățenie de vis... Ah, să urci sus, sus de tot, să ating singurătățile imensității, să plutești în regiunile etherului, iată dorința, visul, singura mea țință. Ah, o să ajungă omul vreodată să realizeze acest vis supraomnesc? Da, vreau să cred, o doresc cu ardoare. Ah, să fii aviator!..

Și zicând acestea, Gabriele d'Annunzio ridică brațul la cer, ca și cum ar fi vrut să-și reîncapea sborul iar, să urce, să urce mereu.

Excelsior!..

Tristan.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 20 Septembrie n. 1909.

— Din cauza sfintei sărbători de Marți, Nașterea Născătoarei de Dumnezeu, proximal număr al ziarului nostru va apare numai Miercuri la orele obișnuite.

— Episcopul Aradului la statuia lui Kosuth. Reproducând comentariile noastre privitoare la hotărârea P. S. Saie de a merge la serbarea de Duminecă, »Minerva« din București observă următoarele:

Ne facem iluziunea, că confrății noștri dela »Tribuna« s'au pripit, căci nu putem să ne închipuim, că în niște împrejurări ca cele de azi, Episcopul Aradului poate să fie atât de izolat, ca să iee asemenea hotărâri după impulsunile sale momentane și fără ca să se fi înțeleas mai înainte cu cei mai de frunte dintre fiii săi sufletești.

Răspundem ziarului din București că nu știm dacă P. S. Saie va fi consultat pe funcționarii săi subalterni dela consistoriu, dar știm pozitiv că în afară de ei nu a consultat pe nimeni, căci P. S. Saie are bunul obicei de a lucra după capul său și fără nici o consultație prealabilă cu credincioșii săi. Observația confrăților ne pare chiar ciudată și neînțeleasă, căci îi întrebăm dacă ei ar aproba hotărârea P. S. Saie, chiar în cazul când P. S. Saie ar avea consentimentul românilor din Arad, sau chiar și pe al »Tribunei«?..

— Pentru manifestul nostru adresat ziarelor din Paris. Ziarul »Budapesti Hirlap« ne atacă cu violență pe noi și pe dl Victor Eftimiu, corespondentul nostru din Paris, pentru manifestul ce am adresat ziarelor din Paris în chestia asupra libertății de gândire și de presă în Ungaria. Numitul ziar publică manifestul nostru precum și o scrisoare a dlui Eftimiu adresată ziarelor din Paris în afacerea manifestului și crede a fi pus mâna pe un document secret doveditor »muncii de subminare« ce facem în străinătate împotriva țării. Și totuși manifestul a fost publicat în întregime de toate zărele românești încât nu poate fi vorba de »secrete«. »Descoperirea« ziarului unguresc este deci o simplă păcăleală și dovedește încă odată cât de puțin urmărește întâmplările vieții chiar și ziarul unguresc care se pretinde cel mai »informat« asupra chestiunilor românești...

— Cazul dela Sanislău. În afacerea școlii dela Sanislău primim următorul: Răspuns »Orădanului« la o scrisoare din Sătmar, apărută în nr.-ul 184 al »Tribunei«:

Pertractată și desmințită fiind acuza în contra noastră a inteligenților din Sanislău — referitor la școala de stat — atât prin declarația direcțiunii »Arinei«, cât și prin răspunsul dlui Sever Sălăgian, din parte-mi nu mai am decât ca să reflectez neadevărului infam, ce s'a dat din partea »Orădanului« în gura poporului cinstit din Sanislău, că acela m'a strigat de »Juda«, de »venitură«, și că »de când sum aici numai rușine le-am făcut«.

Pentru neadevărul acesta adânc vătămător, supt din izvor mincinos și răutăcios, cât și pentru toate acele cuprinse în articolul »O scrisoare din Sătmar«, voi purcede față de »Orădanul« pe calea judecătorei. Sanislău 1909 luna Septembrie. Augustin Szabo farmacist.

Am primit în același timp la redacție o scrisoare iscălită de 10 fruntași poporeni din Sănișlău cari desmint în numele poporului știrile despre purtarea neromânească a cărturarilor de acolo.

— **Comitetul central al societății învățătorilor români din Bihor** este convocat pe ziua de 17/30 l. c. în Oradea-mare. Președintele a trimis membrilor următoarea convocare:

Convoc comitetul central al Reuniunii învățătorilor ort. rom. precum și pe președinții sub despărțămintelor de sub consistoriul din Oradea-mare la ședință — pe ziua de 17/30 Septembrie (Joi) 1909, la ora 10 a. m. în școala ort. rom. din Oradea-mare (Ujváros) — poftindu-te ca în vederea multelor agende cari așteaptă rezolvire urgentă, să binevoiești — necondiționat — a lua parte.

Vașcău, în 4/17 Septembrie 1909. Vasile Sala, președinte.

— **Al doilea oraș latin.** După o recentă statistică publicată în „Figaro”, capitala republicii Argentina, Buenos-Ayres, are o populație 1,200,536 de suflete, (statistica datează de la 31 August a. c.) Buenos-Ayres e deci al doilea oraș latin (după Paris) care a trecut peste un milion, pe când rassa germană are mai multe orașe cu mai mult de un milion de suflete, ca Londra, Berlinul, Viena, New-Yorkul, Chicago. Celelalte țări latine, atât din lumea veche cât și din cea nouă nu au orașe cu un milion de locuitori. Roma, Milano, Neapole, Madridul, Mexicul, Rio-de-Janeiro (capitala Braziliei) au toate mai puțin de un milion.

— **La lista advocaților români**, mai adăugăm numele următorilor advocați al căror nume ni l comunică un cetitor: *Dr. Mihail Mărcus*, în Giula, *Dr. Vichentie Morcovici* în Nădlac, *Dr. Ioan Demian* în Sân'miclausul mare, *Dr. Dimitrie Chiroși* și *Dr. Pavel Obădeanu*, din Becicherecul-mare, *Dr. Lucian Gheorghevi* din Timiș-Recaș.

Din deta comit. Timișului ni-se scrie că advocatul *Cornel Balint*, care figurează pe lista publicată de noi nu este român, ci un evreu trecut la catolicism care din Berg s'a botezat în Balint. Dimpotrivă a fost omis numele dlui *Dr. Aurel Iancu*, avocat în Deta.

— **O manifestație a sufragetelor în Birmingham.** Primul-ministru Asquith a fost la Birmingham, unde a rostit un mare discurs politic. Cu acest prilej sufragetele au organizat o demonstrație »sui generis« contra șefului guvernului.

S'au cocoșat pe acoperișurile caselor din strada în care se află sala de întrunire și de acolo de sus au primit cu sbierete pe președintele consiliului, în trecerea sa la meeting. Polițiștii cari escortau automobilul lui Asquith au fost acoperiți cu o ploaie de cărămizi, pietri și bombe de artificii; o cărămidă a lovit trăsura premierului. Poliția nefiind în stare să ție piept sufragetelor cari de pe case continuau cu bombardarea, s'a recurs la ajutorul pompierilor. Pompele au fost puse în mișcare și aprinsele campioane ale drepturilor politice pentru femele au fost iute potolite cu n duș rece. Udate până la piele, manifestațiile au fost apoi coborâte în brațe de pompieri, cari, pe scări, dăduseră asalt fortărețelor improvizate ale »Ligei drepturilor femeiei«. Scenele pizante n'au lipsit. Multe sufragete s'au luat la bătaie cu soldații, sus pe acoperiș sau în timpul coborârii pe scară. În această luptă, unele din ele au avut rochia sfâșiată, ajungând jos numai în cămașă. În hazul nebun al publicului, 5 din eroine au fost duse la poliție. Ca răzbunare, sufragetele amenință, că vor răpi pe primul ministru și-l vor sechestra într'un loc tainic, și cu siguranță că poliția nu-l va descoperi.

Cele două sufragete cari au aruncat cu pietre asupra automobilului în care se afla lordul Asquith, au fost osândite fiecare la câte o lună închisoare.

— **Un jubileu artistic.** Peste câteva săptămâni, la 24 Noemvrie, baroneasa americană de Caldestreem, marchiză de Caux, își va sărbători al cincizecilea jubileu muzical la New-York, în „Lucia de Lamermor”. Baroneasa nu îmbătrânește nici-odată. Când a cântat, întâia oară, la 1859, avea numai șaptesprezece ani și era privighitoarea cerească, cum a fost multă vreme apoi și cum este, poate, și în ziua de azi.

Eea se numea pe atunci *Adelina Patti*.

— În urma gustului și mirosului neplăcut, untura de pește ce atât de greu se putea folosi în fine are gust bun și se mistuie ușor. Sub numirea vestită de »Emulsiunea Scott« se află de vânzare în toate farmaciile.

— În atenținnea Dilor preoți-caticheti! Cărți de religie aprobate: »Istorie de Biblice« (ilustrate) și »Michul Catechizm« pentru școlile populare de Pr. D. Voniga, se pot procura la »Librăria Diecezană« (Arad) la »Librăria Polatsek« (Temesvár) și la autor în Gyirok' — Rabat convenit!

x **ACHILLES.** Dacă vă asudă p cica ele cumpărați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebuințarea este simplă, modul de întrebuințare se acule la fiecare comandă. Se poate căpăta, dela preparatorul: Dobay Kálmán, droguist în Bichisclaba (Békéscsaba). Magazin principal în Arad: Drogueria lui Nestor Hanzu; în Budapesta: Farmacia lui Török József Király u. 12 și Andrassy-út 26. Prețul 1 cor.

x **Tot felul de chipiuri militare și de alte uniforme**, apoi ciacăi și calpace din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. *Weber Pál*, măestru specialist pentru confecționarea chipiurilor. Cașovia (Kassa) Fő utca.

Felurimi.

Reîntoarcerea cometel Halley. În seara de 11 Septembrie st. n. cometa Halley a cărei întoarcere era atât de mult așteptată, a fost găsită cu ajutorul unei mare lunete fotografice, dela observatorul astronomic din Koenigstuhl (Heidelberg).

Cometa Halley, după cum știu cei mai mulți dintre cititori, nu e văzută decât din 74 în 74 de ani.

În momentul când a fost redescoperită la Koenigstuhl era de mărimea 16 și descoperirea s'a făcut pe o placă fotografică. Cometa Halley se îndreaptă spre soare cu o luțală de 25 kilometri pe minut și de-ocamdată se află între orbitele planetelor Jupiter și Saturn. Depărtarea la care se află în prezent de pământ este de aproape cinci sute milioane kilometri. Nu se poate spune cu siguranță, dacă cometa Halley va fi tot atât de strălucitoare ca în anii 1145, 1301, 1378, 1456, 1531, 1607 etc., în orice caz în primăvara ce vine va putea fi privită de oricine cu ochi liberi.

Economie.

Congresul băncilor populare. »Cassa centrală a băncilor populare și cooperativelor sătești« a hotărât să țină în anul acesta al patrulea congres al băncilor populare, obștiilor și cooperativelor sătești. Congresul se va convoca în 4 întruniri succesive, pe regiuni și anume se va întruni în Ploiești (15 și 16 Sept. a. c.), Craiova (1 și 2 Octomvrie a. c.), Galați (12 și 13 Oct. a. c.) și Botoșani (28 și 29 Octomvrie a. c.)

Capitalurile investite în industria petrolului român. La finele anului 1908 capitalul investit în industria petroliferă din România se urcă — după »Rev. Ec.« — la 222,202.957 lei și care, după naționalitate, se împarte precum urmează: 37,506.350 lei capital german, 6,150.000 olandez, 6,000.000 englez, 7,900.000 belgian, 33,400.000 francez, 15 milioane capital american (Standar Oil), 13,600.000 capital italian și 31,259.107 lei capital românesc.

La finele anului 1906 capitalul investit în întreprinderile petrolifere din țară nu trecea peste suma de 77,710.000. În timpul acestor 6 ani din urmă capitalul investit în industria petrolului român a sporit deci cu 144,492.957 lei.

Românii în registrul firmelor. S'au făcut următoarele înregistrări în registrul firmelor:

»*Albina*« în Sibiu. Înregistrat: Dreptul de firmă al lui *Dr. Gheorghe Popovici* pentru filiala din Lugoj.

Buceșan și Loșnița, pielărie și curelărie, societate colectivă în Selște Înregistrat: membrii acestei societăți sunt: Ioan Buceșan, maestru tăbăcar și Nicolae Loșnița, curelar, ambii din Să-

liște. Întreprinderea și-a început activitatea la 22 Iuliu a. c.

»*Budușan & Comp.*«, societate în comandită în Bistrița, întemeiată la 6 Martie 1909. Membrii interni: Dumitru Budușan Goriți, proprietar și comerciant de lemne; Mateiu Șirlincan, funcționar de bancă și Ioan Becher, proprietar și zidar, toți din Bistrița. Numărul membrilor externi 11, suma mijloacelor lor 5500 k.; obiectul întreprinderii, negoțul cu lemne, cereale și alte mărfuri înrudite.

Tutulul românesc. O mare casă din Franța a încheiat un contract cu reșta tutunului din România spre a cumpăra în fiecare an tot tabacul brut produs în România, care va fi disponibil. Această casă se angajează să cumpere timp de 10 ani tot surplusul producției, care se ridică acum la aproape 1.500.000 kilograme, oricare ar fi acest surplus. Această înțelegere va contribui să încurajeze mai mult cultura tutunului, care e una din principalele izvoare de câștig ale sătenilor în unele județe.

Recolta porumbului în România. În ultimul timp ministerul de domenii a primit rapoarte interesante care arată în mod precis cum stă cu porumbul. După aceste rapoarte, recolta acestui an va fi foarte mediocră, hectarul cultivat dând între 7, 12 și 14 hectolitri, după localitate.

Plata de bucate din Aradul-nou.

16 Septembrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 1500 mm.	13.——13 30
cucuruz 200 mm.	7 10—7 20
orz 100 mm.	6 70—6 80
ovăs 300 mm.	6 80—6 90
secară 300 mm.	8 90—9.—

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 16 Septembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70 fl.
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 15—28 » 60 »
De Pesta — — — — —	28 » 45—28 » 80 »
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 50—19 » 65 »
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 30—19 » 50 »
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	15 » 20—15 » 60 »
Ovăs de calitate I. — — — — —	15 » 50—15 » 80 »
Ovăs de calitate a II. — — — — —	15 » —15 » 40 »
Cucuruz — — — — —	15 » 50—15 » 70 »
Bănățnesc — — — — —	28 » 55—28 » 95 »
De Bacica — — — — —	28 » 55—28 » 95 »

Poșta administrației.

Ioan Neagu. Gladna română. Am primit 6 cor. abonament pe Quart. III 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Se prăpădește micul copilăș?

Dați-i untură de pește »Emulsiunea Scott« și veți constata cu bucurie că s'a întors spre

bine, începe a se desvolta și se face vesel.

„Emulsiunea Scott“

adeseori a redat copiii părinților lor, chiar din gura morții.

„Emulsiunea Scott“

e cel mai ales medicament atât ce privește curățenia, cât și mistuirea ușoară și efectul grabnic.

O sticlă originală 2 cor. 50 fl.

Se află de vânzare în toate farmaciile. 3

„CRIȘANA“

Institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

Concurs.

Institutul de credit și de economii „CRIȘANA“ din Brad publică concurs pentru ocuparea postului de funcționar la centrala sa din Brad cu termen până la 10 Octombrie n. 1909.

- Beneficiile împreună cu acest post sunt:
1. Salar fundamental anual de cor. 2000.
 2. Bani de cvartir cor. 400.
 3. Tantiemă statutară (toți funcționarii, afară de director, cel puțin 4% din venitul curat după abstragerea a 5% dividendă, în proporția salariilor lor).
 4. 6 cvincvenale de câte 10%, după salariul fundamental.
 5. Drept de penziune conform normativului în vigoare.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească, că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate, că posed pe deplin limba maghiară și eventual și cea germană și că au praxă destulă ca să conducă independent agendele de comptabilitate.

Cel ales va avea să-și ocupe postul cel mai târziu la 1 Decembrie n. a. c. Să recomandă petenților a se prezenta direcțiunii și în persoană. După anul de probă nou alesul, dovădindu-se de corespunzător, va fi declarat de funcționar definitiv.

Cererile însoțite de documentele de lipsă în original sau copii legalizate sunt a se adresa până la termenul de sus la direcțiunea institutului unde se pot căpăta informațiuni mai detaliate.

Pentru cazul că postul de oficial ar deveni vacant prin alegerea acestuia la postul de mai sus, să publică concurs și pentru postul de oficial tot cu termenul de 10 Oct. n. 1909.

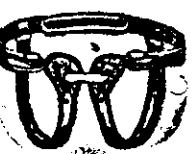
- Beneficiile împreună cu acest post sunt:
1. Salar fundamental anual de cor. 1500.
 2. Bani de cvartir cor. 400.
 3. Tantiemă statutară (toți funcționarii afară de director cel puțin 4% din venitul curat după abstragerea a 5% dividendă în proporția salariilor lor).
 4. 6 cvincvenale de 10% după salariul fundamental.
 5. Drept de penziune conform normativului în vigoare.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate, că posed pe deplin limba maghiară și eventual și cea germană și că au praxă destulă ca să îndeplinească independent agendele de licvidatură.

Cel ales va avea să-și ocupe postul cel mai târziu la 1 Decembrie n. a. c. Să recomandă petenților a se prezenta direcțiunii și în persoană. După anul de probă nou alesul, dovădindu-se de corespunzător, va fi declarat de funcționar definitiv.

Cererile însoțite de documentele de lipsă în original sau copii legalizate sunt a se adresa până la termenul de sus la direcțiunea institutului unde să pot căpăta informațiuni mai detaliate.

Brad, 16 Septembrie 1909. Direcțiunea.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mii de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative) pentru dame și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, oasele și defectul celor de până acum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., 1 bucată Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai atunci e veritabil, dacă e prevăzută cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom. și cu ramburs.

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth. s.

Ministerul Finanțelor. Direcțiunea Comptabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice. Datoria Publică.

Nr. 68057. 11 August 1909.

Publicațiune.

A 30-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1894 împrumutul de 120.000.000 lei se va efectua în ziua de 18 Sept./1 Oct. 1909 la orele 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 904.500 proporția următoare:

45 titluri de câte 5.000 Lei	225.000
108 » » » 2.500 »	270.000
273 » » » 1.000 »	273.000
273 » » » 500 »	136.500

699 titluri pentru o valoare nominală de Lei 904 500

Publicul este rugat a asista la tragere. Directorul Comptabilității Gen. și a Datoriei Publ. S. Quintescu.

Medic român în Carlsbad.

Dr. Enea Nicola

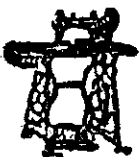
dela facultatea din Viena consultează în Karlsbad „Haus Amethyst“.

ANUNȚ.

Dela 1 Octombrie n. a. c. poate afla aplicație în cancelaria mea advocațială un **candidat de avocat**; deci rog pe reflectanți să mă avizeze comunicându-mi de odată, ce pretenziune formează cu privire la salariul lunar.

Nagszentmiklos, la 3/15 Sept. 1909.

Dr. Nestor Oprean, avocat.

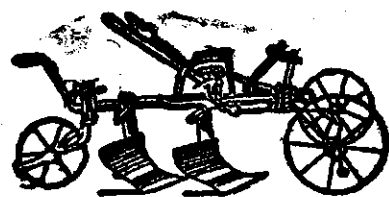
Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântanelor arteziane în **Logoj, str. Weis nr. 6.**

Intreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

Tátray Sándor

turnătorie de fier, fabrică de mașini și pluguri, atelier de zidărie și lăcătușerie **Oradea-mare — Nagyvárad** Teleky-utca 35.

Lucrări vărsate pentru mașini, după desemn sau lucrări de fier strugărit și lucrări oblite.

Pluguri sistem Sack, toffelul de lucrări de lăcătușerie și — pentru zidiri. —

Atelier model de măsurie propriu.

Invenție nouă:

Invenție nouă:

Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă, macină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut — pe lângă garanță.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini

ORADEA-MARE (Nagyvárad) Vilanytelep mellett

ÉDER ANTAL:

fabrică de miere și ceară în **POZSONY.**

Fabrica în Kisfaludi-utca nr. 10.

Recomandă în atențiunea onoratei preoțimi și a epitropiilor parochiale veritate — bilele sale — **lumini** de ceară de stup pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vând și material de ceară pentru lustruitul podelelor și cele mai bune soiuri de **miere.**

Comandele se efectuează prompt și conștiințios.

Preț curent la dorință, cu provocare la ziarul Tribuna trimitem gratuit și franco.

Firma fondată la 1809.

La comanda mai mari se dă rabat convenit.

RICHTER și ZEPENEU

pietrari

BISERICA-ALBĂ
Szászky-ut 112.— VĂRȘET —
Ferencz József-tér 23

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

Monumente mormântale

de granit negru șvedian, sienit, labrador, marmoră albă de Ruschița, tra-chit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie totfelul de lucrări de bransa piatrăriei. Depozit de pietrii de hotare.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bărzava (cott. Arad) cu vagonul. Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne, calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în **Arad, Óvár-tér nr. 10.** (La fosta casă de vamă înaintea podului cetății).

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr. în sus. Una mase metrică cu 1.60—2 cor.

Prețurile se pot și la facerea comandelor dela dl **Petru Novac**, propriet. pădurilor din Vasoiaia, în **Arad** str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Teleky-ut nr. 4. vis-à-vis de reședința episcopescă) sau în **Arad Óvár-tér 10.** Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,
proprietar și neguțator de lemne.

In atelierul meu de instrumente muzicale

în Chichinda-mare (Nagy Kikinda) str. Sándor-Főherceg

provăzut cu puteri de muncă speciale se repară tot felul de instrumente muzicale în mod special cu prețuri nemaipomenit de ieftine. Țin în depozit totfelul de violine fabricația cea mai bună, tambure, harmonice și gramofone. Apoi tot felul de părți de instrumente.

La comande din provincie se face lucrul cu îngrijire sub supravegherea mea.

Cu deosebită stimă:

KELEMEN ANTAL liferant de —
instr. muzicale.

BENEDEK SÁNDOR

orologier și
giuvaergiu.Cluj—Kolozsvár, Wesseléni M.-ut nr. 13. (Lângă banca
Coroană.)Își recomandă asortimentul său bogat de orololoage și giuvaergiale cu prețuri foarte avantajoase și lucrate în cel mai fin sistem. Obiecte de salon de argint veritabil și argint de China în mare asortiment; tacamuri de masă din argint se pregătesc după prețul curent de zi. **Oroloage** veritabile »Omega« pe lângă garanție de 10 ani. Serviciu prompt și solid. Prețurile cele mai moderate.Acel cari cer cu provocare la ziarul „Tribuna“ primesc **catalogul gratuit** și portofranco acasă.

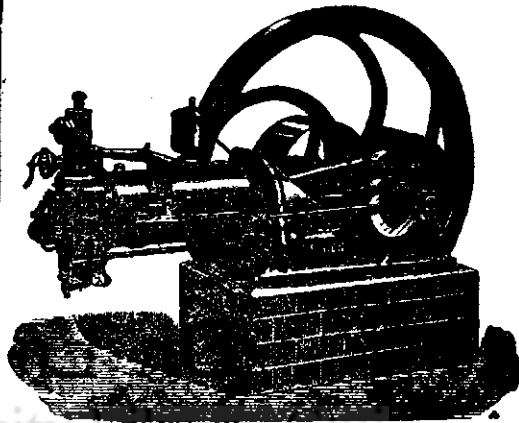
Comandele din provincie se efectuează prompt și conștient os.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă **motoare** mánate cu ulei brut, benzin și cu gaz de prima calitate, precum și orice articole tehnice uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalațiile de mori pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

Fond. la 1895.

Fond. la 1895.

DEO ADJUVANTE!

Imrek Károly

măsar pentru zidiri și mobile

Oradea-mare (Nagyvárad) Szaniszló-utca 46.

Aduc la cunoștința on. public din Oradea-mare și comit. Bihorului, că primesc pregătirea a totfelul de

lucrări pentru zidiri și mobile

din bransa mea, pe cari le pregătesc cu cea mai mare conștientiositate și cu gust conform cerințelor moderne, în orice culoare și formă cu prețuri moderate. — Străformez totfelul de mobile, repar, lustruiesc și oblesc cu specialitate. — Primește ajustarea și repararea mánăstirilor, institutelor, școalelor, societăților și reuniunilor economice cu prețuri moderate.

Locuința și atelierul se află în str. Szaniszló 46. — Copii onești se primesc ca ucenici.

La dorință mă prezint atât în loc cât și în provincie.

La apotecarul

CORNEL N. DEMETER în Orăștie (Szászváros) se găsesc următoarele:

Preparate medicale

leacuri de casă, neapărat trebuitoare în fiecare familie:

Printul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cel mai renumiți profesori și medici și sunt recunoscute de cele mai bune!

Peronospin mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedesămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“-ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“-ul stropind via, 1 hectolitra vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fiștecare proprietar de vie să poată câpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 10 pachete trimite francat.

Prin întrebuintarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu se ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul vitei, ceea ce înscamnă pierdere din putere. — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronospora. „Peronospin“-ul e deja de 8 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revânzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Dolicin contra tusei, răgușelei, durerii de piept, otitei, tusei măgărești, catarrhului, astmei, greutății de respirat, lungșoarei și tusei sece. La copii și copile contra tusei măgărești are efect admirabil. „Dolicin“-ul are efect bun asupra apetitului și întărește corpul, iar flegma o dizolvă și astfel mai ușor să și rupe. Ferbintelile și asudatul de noapte înceată; mărește greutatea corpului și deci contribuie mult la însănătoșire. Prețul 1.20 și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismul lui, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și scurțiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomach, precum la lipsa de apetit, greață, misturea rea, catarul și aprinderea de stomach și vomarea, sgârșcirile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fileri și 2 cor.

Laxbonbons. Iachiderea scaunului e cauza diferitelor morburii precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului, numai decât să comande „Laxbonbons“, zaharele purgative plăcute și dulci la luat, Prețul 1 coroană.

Aljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis morburile tineretelor, precum la răgușală sifilitică durere de oase, excese și bube-sgrăbunțe pe față, nas sau pe orice parte a corpului — ba chiar și la ranele sifilisice, 1 sticlă 2 cor.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină) 80 fil. Prav contra opăritului la ochi, 60 fil. Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri. Unsoare contra vîrelelor cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil. Pienri pentru ochi, are efect sigur în privința conservării și vederii ochilor. Aceasta întărește ochii slăbiți, delăturează roșeața, și celor slabi de vedere le întărește vederea, 70 fil. Pilule laxativ purgative, la caz de înculerea scaunului și regularea acestuia, 70 fil. Demibom, contra insomniei (la amețeli de cap), și neliniște nervoasă, 6 cor. 20 fil. Unsoare de casă, mijloc probat în contra tuturor ranelor, precum sunt bube, umfături, pecingini și altele, 1 cor. 1 lq de fer, la copii și la mari, contra anemiei, slabi de sânge, slab de corp — și rămași în dezvoltare. Contra palidității la față. Prețul 2 cor.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare.

Adresați-vă cu Incredere la

Apotecarul CORNEL N. DEMETER în Orăștie (Szászváros) lângă bis. evang. ref.

Croitorie românească.

Am onoare a aduce la cunoștința domnilor români, cumcă cu începerea sezonului de toamnă

mi-am asoriat bolta cu cele mai fine și elegante stofe,

și cumpărând pe bani gata, sunt în poziția de a lucra foarte ieftin și anume;

Un rând de haine dela 40—50 coroane.

Un pardesiu din orice stofă 40—50 cor.

Un rând de haine caiser negre 50—60 cor.

Un roc de iarnă 50—60 cor.

Comandele se fac numai pe bani gata.

Drept acia orice român are datoria și e rugat a comanda la firma românească, totodată va face și economie.

Rugând sprijinul domnilor români sunt

cu deosebită stimă:

Nicolau Iosif,

A r a d, strada Deak Ferencz 31.

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă dacă o îngrijește destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea mânilor este **Lichidul „Elza“ pentru mâni**

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru conservarea frumuseții mânilor.

Lichidul „Elza“ pentru mâni după o folosință de 3 ori face mâinile catife ate. Mân e roșii după 8-zile le înălbăște. E cu totul nesticăcioasă. Pe când glicerinul, crema de glicerin și altele, după o folosință mai îndelungată înegresz mâinile, lichidul „Elza“ pentru mâni face mâinile albe ca zăpada. Glicerinul, crema de glicerin și altele fiind cleioase sunt nepăcute și grețoase. Lichidul „Elza“ pentru mâni, îndată să absoarbe. Dacă folosiți zilnic lichidul „Elza“ mâinile vor fi totdeauna frumoase, pentru că le scuteste de stricăciunea vântului.

Prețul 30 fileri.

Se poate căpăta la preparatorul **Kertész Ernő** — farmacia la St. Anton de Padua Szabadka, Szegedi ut.

Magazin principal la Vojtek și Weisz droagerie în Arad.

ASCULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucurată de renumele bun al bucătăriei sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatale (dresurile).

Cel mai bun aromat e ardeul pat. a lui **KÁLMÁN „Biborpaprika“** care nefiind tare, dă mâncării colorare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nesticăcioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

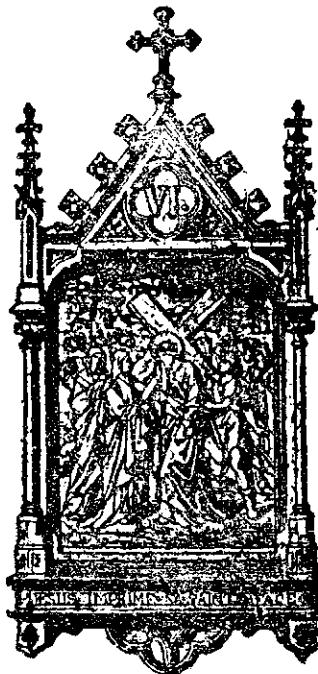
1 cutie de 1 chlogr. 6— cor. 1 cutie de 1/4 chilogr. 1-60 cor.
1/2 „ 1/2 „ 3-30 „ 1 „ 1/8 „ 1— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănție și prăvălie de coloniale. —

Poftiți și cercați!

Nenumăroase epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Bugonics-tér 24.

Primul institut sudungar de auritură artistică a lui **E. I. SPANG** sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare — amvoane, jertfelnicuri,** —

primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în — — — — — brânșă aceasta. — — — — —

Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

TH. SCHMIDT — mai înainte —
väd. Fried. Klein
Sibiu — Hermannstadt, Reisporgasse 7.

recomandă nouățile sale de
parasoale și entoutcas
(pentru orice ocaziune) precum și ma-
gazinul bine asortat de
pioiere pt. doamne și domni
de calitate bună, plăcute, durabile și
cu prețuri ieftine.

Stofa usuroasă pentru cuverte
de mătase și jumătate mătase pe ales
executate prompt și neesceptionabil.
— Bastoane cu prețuri foarte ieftine. —

Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

Preturi ieftine

Serviceu culant

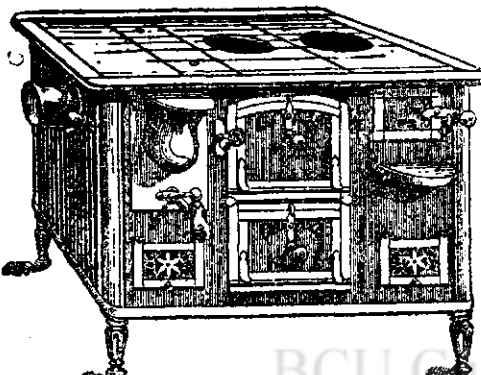
Fondată la 1840.

Werner
fabrică de plane, pianine și cimbale,
aranjată pe putere de mașini
Pozsony — Pressburg.

Pregătește numai **instrumente muzicale** de pri-
mul rang. Pe lângă garanță solidă expediază și cu favorul de
plătiri în rate lunare.

Prima fabrică germană vieneză de pianine, pianine și cimbale.
Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.
Adresa telegrafică: **CLAVIER WERNER-POZSONY.**

Szabó Samu és Fia, Győr. Fabrică ces. și reg. de
vetre de fier brevetate.
Fabricăm vetre de fier de la cele mai ieftine până la cele
mai moderne. Pentru fabricatele noastre garantăm că fierb
și coc neesceptionabil și grabnic față
de ori: are alte vetre
de fier cruțăm 25%
material de încălzit
Fondat la anul 1866.
Catalog de prețuri
la dorință trimitem
gratuit și franco.
Se caută revân-
zătorii și agenți.

IOSIF SCHULLER, optic și orologier
SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

Cea mai ieftină
sursă de cumpărăt
a totfelul de oro-
loage de buzunar
și de părete și oro-
loage deșteptă-
toare, precum și
articlii optici.

Prăvălie de o-
biecte de aur și ar-
gint signate oficia.

Inele de logod-
nă după măsură.

Toate lucrările
de bransa aceasta
se execută cu spe-
cialitate, garanță și
cu prețuri ieftine.

— Nu e permis —
să lipsească din nici o casă
românească „GRAMOFONUL”,
care inveselește toată casa. Is-
vorul cel mai ieftin de al pro-
cură e **marele comerciant**
de mașini de vorbit pentru
— Ungaria și România. —

Toth József
— SZEGED, Könyök utca 3 szám. —

Se vinde cu condiții de plătire în rate. Pe lângă garanție.
Au sosit înregistrări noile românești, cântări și muzică cu forță
naturală. — Prețul curent se trimite gratuit. — Se caută contra vânzătorii!
— Corespondența se face în limba maghiară, germană și franceză. —

Crema de lapte

ieftin ușor alcalic, și în urma acestei
ri excelente înrecre stricăcioasele
defață usuroase, nu este unsu-
roasă, nu pătează și depărtează tot
felul de necurătenii de pe față. —

Pielea feței, mâinile în câteva zile le
face catifelate, albe ca neaua și se poate
olosi oricând ziua.

Prețul unei tegle mici 50 fil., una mare 1 cor.
Săpuu de cremă de violele prețul 70 fileri.

Se află de
vânzare la **Berta Kálmán, farmacist**
în **Maria-Radna**, la farmacia „Răscumpărătorul”.
Tot felul de leacuri din țară și str. se vind cu prețuri moderate.

— — Prăvălie nouă! — —

PAPP GYÖRGY

Deposít de diferite unelte chirurgice în
Ardeal, magazin de bandage și instrumente
optice. Atelier aranjat cu motor. Nickelare
dinamo. Tocilă artistică.

Cluj (Kolozsvar). Telefon 791.
Mátyás király-tér Nr. 5
lângă prăvălia dlui Ákontz Sándor.

Prăvălie nouă!

Bönochuri — Lorgnete — Ochianuri.

Cel dintău atelier de pietri monumentale aranjat
cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente
și pietri de cimitir —
Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvar, Ferencz József-ut 25.
Cancelaria și magazinul central:
Kolozsvar, Dézsma-u. 21.
Telefon 662.
Futale: Nagyvárad, Nagyszabos, Déva și Béapatak.

